

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

3die Aarg.

15de Mai 1872.

9de Hefte.

Præstegaarden i Garzen.

(Efter det Lydste.)

(Fortsættelse.)

IX.

Denne bevægede Dags Aften var allerede kommen; Forældrene havde truffet sig tilbage til sine stille Værelser; Gæsterne havde enten begivet sig paa Tilbageveien eller vare gaaede til Soile; Lilli sad i sit lille Kammer og græd, mere end nogenføde tænkte hun idag paa Wulterberg, om hun nogenføde skulde træde med ham for Alteret,—og Henrik og Marie gik Arm i Arm op og ned i Haven.

Henrik havde den hele Dag seet ret fornoiet ud; nu vidnede Udtrykket i hans Ansigt om, at det havde kostet ham Anstrengelse at overvinde en smertelig Følelse. Ak, denne Smerte havde længe ikke været nogen Hemmelighed for Marie; med sit skjellige Blik, skjærpet ved egen Erfaring, havde hun seet, hvad der var undgaaet alle Andre: at han gjerne havde ført Margareth hjem som sin Brud. Da Marie følte, at han ikke vilde dele sin Hemmelighed med Noget, havde hun med sin

kvindelig Taft undgaaet at lade ham ane, at hun havde gjættet den. Vel gjorde det hende ondt at vide den elskede Broder lidende, men hun var ikke bange for ham; hun vidste, at hans Lykke ikke var afhængig af Menneffers Kjærlighed og Gunst, at han ikke havde kastet sit Haabs Anker i jordiske, forgjængelige Ting,—den Grund, hvorpaa han byggede, var Jesus Kristus, i Ham fandt han sit Haab, sin Lykke: han havde bygget paa den Klippe, som staar fast, naar alt Andet forgaar. Henrik var ikke den Mand som hengav sig til Drømmerier eller smertelig Resignation, naar Gud negtede sin Velsignelse til hans Datters Opfyldelse; hos ham hed det ikke; "fordi Gud vil, saa maa jeg", men; "fordi Gud vil, saa vil jeg ogsaa".

Det havde idag været en Smerdens og Glædens Dag for ham; han havde seet Margareth lykkelig, og hans inderlige Bønner havde ledsaget hende til hendes nye Hjem. Nu opfyldte andre Tanker hans

Sjæl, hvilke han allerede iaften vilde meddele sin Søster Marie.

"Du skal være den Første, som erfarer, hvad der allerede længe har benæget min Sjæl. Se, her i Landet er ingen saadan Mangel paa tro Prædikanter, som iblandt Hedningerne; jeg har nu grundig studeret Missionshistorien; i Indien kommer der endnu ikke en Missionær paa en halv Million Hedninger; tænk, for 500.000 Mennesker kun en eneste Præst! O, Marie, den, som har erfaret Ordet om Kristi Naade paa sit eget Hjerte, som af sin Sjæls Dyb kan sige: "Du har forløst mig, Herre, Du trofaste Gud!" han vil og maa ogsaa have før Sie det andet Guds Ord: "Gud vil, at alle Mennesker skulle blive salige". Om jeg kan hjælpe kun en eneste Hedning over fra Døden til Livet, fra Mørket til hans underfulde Lys—det ved jeg ikke; men Frugterne og Betsignelsen er Herrens Sag, min er kun at være Hans Kald lydige. Jeg er ikke bunden af nærmere Pligter; vel vil det falde mig tungt at stilles fra Eder; men Herren har jo forladt sin Himmel for min Skyld, Han vil ogsaa gjøre Adskillen let for os. Jeg er vis paa, at mine Forældre ville bifalde mit Forehavende, og jeg vil iaften fortælle dem det".

Henrik taug, Marie ligesaa; Tanke efter Tanke gjennefor hendes Sjæl; hun kunde ikke strag svare; thi hendes Hjerte var fuldt af Lov og Tak. Endelig sagde hun:

"Jeg tvivler ikke om Fæders og Moders Samtykke; men Henrik, jeg haaber, du ikke vil drage ud alene, hvis de tillade det, vil jeg følge dig".

"Du, Marie?" sagde Henrik forundret.

"Ja, kommer det dig saa uventet?" spurgte hun smilende. "Jeg har i lang Tid været fortrolig med den Tanke, og; da Margareth maatte opgave sit Dufte, blev det mig til Vished, at jeg skulde træde i hendes Sted; men jeg taledes ikke til Nogen derom, da jeg vidste, at Fæder og Moder ikke vilde lade mig faa ung drage alene ud i den vide Verden. At jeg skulde gaa den Vej, var mig vist, men naar og hvorledes, det overlod jeg til Herren, vel vidende, at Hans Time vilde komme".

"Og hvorledes er du kommen til denne Beslutning? Var det ogsaa ved hin herlige Missionsfest ligesom Ferdinand?"

"Det kom ikke pludselig", svarede Marie, "du ved, jeg er af en sendrægtig Natur. Langsomt har Herrens Kjærlighed overvundet mig, langsomt har jeg kunnet hengive mig til ham, og langsomt og tungt er ogsaa Hedningernes Nød faldt paa mit Hjerte. Et Ord, som jeg har hørt om Indien, har altid siden staaet for mig, jeg har ikke kunnet glemme det. "Naar det er sandt", siger et Kristi Vidne, "at Indiens Indbyggere udgjøre en Sjædel af den hele Menneskeslæggt, da stands lidt, o Kristen, og sig til dig selv: "Af seg nyfødte Børn ser et der Verdens Lys; hvilken Sjæbne gaar det imøde? Af seg Brude paa Jorden er en der bunden til en Mand; hvorledes vil hun blive behandlet? Af seg Familier paa Jorden har en der sin hjemlige Arne; hvilket Kjærlighedsbaand forener deres Kreds? Af seg Enker, af seg Forældrelose paa Jorden vandrer der en om-

fring; hvad gjøres til deres Beshytelse, deres Trost? Af sex Mennesker, som døde paa Jorden, farer en der heden; hvorhen kommer den hedengangne Sjæl?" "O Henrik, er ikke dette indtrængende Spørgsmaal? sluttede Marie med Taarer i Øinene, "og naar Herren paalægger os, at vi skulle bringe de stakkels forblindede Sjæle Hans Evangelium, hvad have vi da at gjøre Andet end at sige: "Jeg er Herrens Tjenerinde, gjør med mig, hvad du vil".

Henrik sluttede Søsteren i sine Arme. "Kom nu og lad os gaa til Fader og Moder; deres Velsignelse vil visseelig ledsage os, ja de ville glæde sig".

De glædede sig ogsaa; men denne Glæde var blandet med Smerte og mange Taarer. Da de erfarede, at deres Børns Beslutning var længe og vel overvejet, gavede de strog sit Samthkke, men det faldt Fader- og Moderhertet overordentlig tungt saa pludselig at miste to Børn. "Alligevel vil jeg ikke holde Eder tilbage", sagde Pastor Stieg, "vor hoi-lovede Herre og Frelser er vel værd, at vi ofre Noget for Ham. Gaar du i Hans Kraft, og i Hans Kraft ville vi her hjemme være tilfredse. I Hans Kraft ville I overvinde og erholde rigt Bytte; det er i Evighed godt at forlade sig paa Herren, endnu aldrig er Røgen bleven tilskamme, som har sat sit Haab til Ham. Ja og Amen, Eder ske som I tro".

Da knelede Børnene ned og bade: "Fader og Moder velsign os!" Og Forældrene lagde velsignende Hænderne paa sine Børns Hoveder, medens Faderen, som i denne Stund ikke kunde Andet end foreholde Gud Hans Ord for sine Børn, udtalte

disse kostelige Forjættelser: "Du har sagt: Mine Jaar høre min Røst, og Jeg giver dem et evigt Liv, og de skulle slet ikke fortabes evindeligt, og Ingen skal rive dem af min Haand. Du har sagt: Gvo, som tror paa mig, af hans Liv skal flude levende Vandstrømme. Du har sagt: Fader, jeg vil, at de, som Du har givet mig, skulle og være hos mig, hvor jeg er. Du har sagt: Vær tro indtil Døden, saa vil jeg give dig Livsens Krone. Du har sagt, at Du vil afvise alle Taarer af deres Øine, og Døden skal ikke være mere, ei heller Sorg, ei heller Ekstrig, ei heller Pine skal være mere; vi sige Amen, Amen, Du trofaste Herre og Gud; og nu Herren velsigne Eder og bevare Eder; Herren lade sit Ansigt lyse over Eder og være Eder naadig; Herren løfte sit Aasyn paa Eder og give Eder sin Fred".

Allerede for en Stund siden var Lilli traadt ind i Værelset; men hun forstod i Begyndelsen slet ikke det høitidelige Optrin, hun var Vidne til. Da hun erfarde Alt, blev hun heftig bevæget; men Tanke, at skulle miste de sjære Søskende, var hende næsten undholdelig; den Kraft, som gjorde, at Forældrene villig kunde bringe det store Offer, boede ikke i hende. Hun hulkede høit og bad Henrik og Marie indtrængende om ikke at reise. Henrik omarmede hende og søgte at berolige hende med sjerlige Ord og gjøre hende begribeligt, at Grunden til deres bortreise var, at fra var Herrens Villie, men i Lillis Hjerte havde Guds Ord endnu ingen Magt. Det nyttede lidet at prædike for et beruset Menneske, og naar Hjertet brænder

af jordist Kjerlighed og længes, sukker og jager efter jordist Lykke, naar Sjælen med Iver er spændt paa et hjært Dnsts Opfyldelse,—da kan Herren ikke vinde Indgang; da er ikke den Tid kommen, at man kan begynde med Frygt og Bæven at forarbejde sin Saliggjærelse og blive Guds Ord Iydig. Saaledes var det nu med den stakfels Lilli. Alle hendes Tanker tilhørte Baron von Wallerberg, som endnu ikke havde ladet høre fra sig; hun var bleven en Dømmerske, som glemte og forsømte alle sine Pligter mod Gud og Mennesker for sin jordiske Kjerligheds Skyld og næsten optog Forældrenes Formaninger ilde, saa at disse endelig indsaa, at Herren vist maatte slaa med Staven De paa dette haarde Hjerte, forat den sande Kjerligheds og Troes levende Vand kunde fremvælde deraf.

Nogle Dage efter denne vigtige fjerde Oktober, da Pastor Stiegs havde velignet fire af sine Børn til Afsted fra Forældrehjemmet, blev den gamle Vogn trukken ud af Vognsturet; hele Familien, Majorinde von Sch indbefattet, vilde aflægge de unge Præstefolk det første Besøg i deres eget Hjem. Margareth havde allerede længe freidet efter den gamle, velbekjendte Vogn; kun tre Dage havde hun været gift, men det havde ikke været Begyndelsen til gyldne Svadebrødsdage. Hendes Svigermoder, som vi tildels tidligere have skildret, havde fundet det klogest strag fra Begyndelsen af at optræde ret ordentlig mod sin Svigerdatter og strag anvise hende den Plads, hun skulde indtage ligeoverfor hende; thi hvis hun ikke begyndte strag hermed, vilde det senere være for sent,

mente hun. Nu betragtede hun mærkelig nok sin Svigerdatter, som dog nu i ethvert Fald var Husets Frue og Husmoder, som En, der havde trængt sig ind og vilde berøve hende hendes Rettigheder; men det havde hun foresat sig, at hun vilde lade sig fratage saa lidet som muligt af disse, Margareth havde egentlig endnu slet ikke tænkt paa sine Rettigheder ligeoverfor Ferdinands Moder; hun havde kun paa mindet sig selv om sine Pligter mod hende og foresat sig at ære, agte og elske hende. Dog havde det strag gjort Margareth ondt, at Moderen vilde beholde for sig det lille Bærelse, som stødte til Ferdinands Studerekammer; thi det forekom hende, at dette ene Bærelse i Mandens Nærhed med Nette tilkom hans Husfru. Ferdinand vilde talt irettesættende til sin Moder; han vidste, at hun var af de Naturer, som altid fordrer mere, jo mere man giver efter for dem; men Margareths Bøn bragte ham dennegang til Tausshed. Hun syntes, det var tungt strag at faa Trætte i Sin, men bange Anelser om fremtidige, tunge, uredelige Dage opstege hos hende. "Gunn skal dog ikke overvinde mig, men Herre, lad mig i Din Kraft ved Kjerlighed overvinde hende", bad hun.

Dog straaledede Margareths Dine fornøiet, da hun nu kunde føre sine Kjære ind i sit eget Hjem. Simpel var den Stue, i hvilken de Alle toge Plads. Margareth fandt, at en Præsts Hus hverken burde udvise Rigdom eller Armod, "slet og ret bevar mig o Herre;" dette Sprag havde hun valgt til Nettesnor for saadanne ydre Ting, og Ferdinand

habde de samme Tanter. Alt i Præstegaarden burde prædike Uafhængighed af det Timelige og Hængegen paa det Evige, saaledes vidnede den hele Indretning om en sund Simpeltid, men Alt var ordnet med Smag, man søgte Deboerindens fromme Sind og fandt sig vel og som hjemme her. Stuen manglede Speil; istedet derfor hang nogle faa gode Billeder paa Væggen; et Kristusshoved af Corregio, hvilket Margareth allerede tidligere havde haft stor Kjærlighed for og nu havde erholdt i Brudegave af Henrik; Kristus ved Brønden med Samaritanerinden; den synkende Petrus, som Herren rækker den reddende Haand, og over Sofaen et skjønt Oliemaleri: Kristus, som velsignende udbreder de gjennebornede Gænder. Under disse velsignende Gænder sad nu de Kjære fra Burgdorf, og snart underrettedes Gendenbergs om Henriks og Mariæ Beslutning, hvilket fremkaldte stor Glæde. Medens Ferdinand varmt trykkede Henriks Haand med de Ord: "Du vil kunne udrette mere der, end jeg", omslyngede Margareth Marie og sagde: "Marie, du er meget, meget bedre end jeg; dig vil Gud vist rigelig velsigne derude". Ingen Mislyd hørtes i den rene Glædesafford, som idag gjelod her; den gamle Fru Gendenberg taug; thi Henrik og Marie vare hende meget ligegyldige, og Majorinde von Hef udbød: "Børn, det forekommer mig, som om I Alle ere gale. I have hverandre hjertelig kjær og dog glæde I Eder over, at disse ville gaa sin visse Fordærvelse imøde, og at I maa sige dem Farvel for bestandig. Hvem

kan begribe det! Jeg maa imidlertid stynde mig at vende tilbage til Berlin; thi der er som en Smitte ved Eder; ja, undertiden forekomme Eders Anskuelser mig skjønnede og ophøiede; det er paa høi Tid for mig at fly denne Atmosfære".

"For sent, for sent, kjære Tante", udbød Margareth, "du er allerede syg; og om du ogsaa reiser hjem, kommer vi snart Alle efter; ikke sandt, Ferdinand, til vore Søffendes Udsendelse reise vi til Berlin?"

"Ganske vist, om Gud vil", svarede denne.

"Vi ogsaa", sagde Pastor Stieg, "den Reise vilde jeg ikke undvære".

"Og da indvartere vi os Alle hos dig, Tante", sagde Margareth, "den hele fordærvede Atmosfære looger da i dit Hus?"

"Og skal være mig hjertelig velkommen", svarede denne, "omend skjønt jeg ønskede, at et andet Die med havde ført Eder til mig".

Sdag syntes imidlertid Fru von Hef at føle sig ret vel i denne daarlige Luft. Med stor Glæde førte Margareth sine Søster om i Huset; vel havde hun gjerne her og der indrettet det noget anderledes, som hun syntes bedre og hensigtsmæssigere; men hun frygtede for at saare Svigermoderen og lod det være. Dog syntes Alle, at det saa ganske anderledes ud end tidligere; kun saa Forandringer havde hun foretaget, saa nye Ting vare anskaffede, men alligevel bar Alt et andet Præg. Marie saa igjen beundrende op til Margareth, hun troede, ingen Anden havde i saa høi Grad den Gave med ringe Midler at forskjønnede Alt om sig, gjøre det hyggeligt og hjemligt. Med Glæde bemærkede hun,

at en Punschebolle med flere Glas, som altid havde staaet paa et Bord i Stuen, var forsvunden, og i dets Sted stod et hvidt Marmorlofs med den Indskrift:

D, lad aldrig nogenfinde
Korfets Træ mig gaa af Minde.

Ved Siden heraf laa den smukt indbundne Bibel, som Faderen ved Alteret havde overrakt det unge Ægtepar.

Præstegaarden i Steinfeld laa ikke bakkert; overhovedet laa hele Landsbyer paa en bar Mark. Fjelde og Skov som i Burgdorf manglede her ganske, og der hørte virkelig lidt Fantasi til for at finde Omgivelserne vakre. Margareth syntes at befidde denne Fantasi; hvad hendes Gæster ikke lod til at synes ret om, roste hun og paaviste saa mange Fortrin derved, at man overthydedes om Gjenstandenes Fortræffelighed. Ferdinand var ganske forbauset; hvad der før havde forekommet ham nøgent og læsligt, viste sig idag fra en saa fordelagtig Side, at Alt forekom ham anderledes end ellers.

Det var allerede langt ud paa Aftenen, da Gæsterne brøde op. Tante Høj vilde imorgen vende tilbage til Berlin. "Vi sees igjen i Berlin", sagde Margareth, "vi komme Alle, og da bliver dit Hus til et ret Missionshus. Gids Hr. von Bruch fra mig og sig, at jeg nylig har opdaget hans Stamslæt i en afstbellig Dam her i Nærheden, og hans Ur-Ur-Ur-Aner kvække hver Aften en meget umelodisk Aftenfang for mig. Spørg ham, om han ikke kan gjøre Noget til deres Udvikling; det skulde være morsomt snart at se dem gaa frem af sin vaade Reji-

dents som civiliserede Mennesker med sunde Taleorganer".

Henriks og Mariæ Afreise var snart forhaanden; det Missions-selskab, som de havde tilbudt sin Tjeneste, havde endnu ikke kunne besætte den for Ferdinand bestemte Plads,—der gives blandt de tydske Kandidater og Præster kun faa, som ville opgive et gemhytligt, roligt Liv hjemme for en Missionærs besvær-lige, søsommelige Gjerning, og dog trænges saa nødvendig til Indiens Evangelisation dygtige, uddannede Theologer. Man ønskede derfor, at de to Søskende saa snart som muligt skulde afreise og paa den korteste Wei over Triest og Alexandrien ile til sit Bestemmelsessted. Den fjerde November var bestemt til deres Udsendelse og Indvielse, og paa denne Dags Eftermiddag gjenfinde vi dem og alle de kjære Venner fra Burgdorf i en liden Kirke i Berlin. Vel tudede den kolde Novembervind derude, og tidlig frembrød den korte Dags Aften; men derinde, i Sjerterne var det varmt og lyst. Henrik og Marie vare be-rede af Glæde, Ferdinand og Margareth vare tilmode, som om Noget betalte en stor Gjæld for dem; Foreldrene vare, om end ikke glade, dog idetmindste rolige og trofiede; hos Lilli var endog Wallerbergs Billede for en kort Tid traadt i Baggrunden, medens Majorinde Høj sad der sølsom bevæget; for første Gang i lang, lang Tid traadte Troen hende imøde som en levende Gjerning; "det maa dog være noget mægtigt denne Tro, hvorfor disse kunne opofre saa Meget! Skulde det dog tilsidst være mere end en absolut Ide, en sædelig

Verdensorden, en Urmaterie, en Al-
tets almindelige Urkraft?" Hun til-
stod for sig selv, at man vel kunde
elske en elskelig Person og hengive No-
get for ham; men endnu aldrig havde
Tanken om en almindelig Verdenssjæl,
en Urkraft kunnet gjøre hendes Hjerte
varmt eller kunnet bevæge hende til
Hengivelse. Men Burgdorferne talte
Alle om denne Jesus, som om han
var en virkelig levende Person i
deres Nærhed—hvordan kunde dog
det forholde sig. Hun kunde dog
nu umulig tale længer om Svær-
meri; thi de gamle Pastor Stiegs
vare saa nykkerne og rolige, og dog
mærkede man paa dem, at Driv-
sjederen til deres Wandel, til alle
deres Handlinger var en udenfor
dem liggende, en himmelsk! Og
Margareth? Havde det maasse alli-
gevel ikke været Sværmeri og Egen-
sindighed, da hun hin Vinter i Ber-
lin ikke vilde deltage i verdslige
Fornøielser? Mon hun virkelig ikke
havde traadt sin Lykke under Fødder,
da hun viste Hr. von Bruch fra sig,
han, som trods sin lærde Verdens-
anskuelse dog var bleven en frivøl
Verdensmand, hvis Liv Fru von
Hef allerede ofte havde fundet alt-
for frit og tvilesløst? Paa Marga-
reth's venlige Ansigt og i hendes
klare Dine kunde man heller ikke
læse Noget om Ulykke og resigneret
Forsagelse. Havde maasse ikke hen-
des egen Søster Agnes handlet
taabelig; skulde hun muligens have
grebet noget Bedre, end hendes æl-
dre Søster nogensinde havde besid-
det? Saadanne Tanker bevægede Fru
von Hef, og saa andægtig som hun
endnu aldrig havde været, fulgte
hun Sagen og lyttede til Prædike-
nen, der behandlede paa en indtræn-

gende og ensfoldig Maade det Spørgs-
maal: "Hvorfor drive vi Misjio-
nen?" og gav det Svar: "Fordi vi
maa—thi Jesus har befalet os det,
og fordi vi ikke kunne Andet—thi
han har elsket os til Døden, ja Kor-
sets Død, og nu tvinger hans
Kjærlighed os". Efter Prædiken blev
fra Alteret medgivet de Bortdragen-
de Herrens Befaling: "Gaar ud i
al Verden og lærer alle Folk og de
trøstende Ord: "Se, jeg er med
Eder alle Dage indtil Verdens Ende".
Efterat Henrik og Marie med et fast
"Ja" havde lovet Trostaa i Herrens
Ejensite, bleve de velsignede i den
treenige Guds, Faderens, Sønnens
og den Helligaands Navn. Da
Marie kom ud af Kirken rakte hun
rolig Forældrene Haanden og sagde:
"Herren er min Hjerte, Hallalujah!
Mig skal Intet fattes".

"I Evighed Intet", svarede Fa-
deren.

Nogle faa Dage var det forundt
de Reisende at tilbringe i sine Kjæres
Kreds, og dog ønskede Pastor Stieg
næsten, at de kunde forkortes; thi
denne Tid oprev paany Adskilligheds
Smerte, der ofte vilde overvælde hans
Hustru, saa at Alle følte, det vilde
være bedre for hende, naar først
Afskeden var over. Hvilken Gyl-
de af Kjærlighed kom ikke tilsyne
i disse Dage; Ingen tænkte mere
paa sig selv, men Enhver grun-
dede paa Kjærlighedsbeviser mod
den Anden, inden det endnu var
for sent. For ingen Pris hav-
de man villet sige hverandre et
koldt eller ukjærligt Ord; den Eine
søgte at læse den Andens Ønster
i hans Dine og ilede med at op-
fylde dem; o, man vidste jo, at
man ikke længe skulde faa være

sammen. Og vide da vi, som ikke drage til Indien, vide vi, hvor længe vi skulle vandre med hverandre paa Weien, hvor snart vi maaske skulle føres til et langt fjernere Land, hvorfra man aldrig kommer tilbage? Og hvorledes opføre vi os mod dem, fra hvem hver Time kan stille os for evig? Naar det blev sagt os, den og den skal dø inden et Aar, hvorledes vilde vi da benytte Tiden til at bevise ham Kjærlighed og intet Ondt, vi vilde vogte os for at krænke eller bedrøve ham; men nu, hvem siger dig, at den, som du idag behandler ufjærlig eller overmodig, imorgen skal være blandt de Levendes Tal? Derfor lader os elske hverandre, medens det er Tid, den Tid kan snart komme, at det er forfildet.

Endelig var Afreisens Dag kommen. Paa Banegaarden saa det ud som sædvanlig, Betjenten gik op og ned, Folk løb frem og tilbage, Kuffeter og Reisetøi blev pakket paa Vognene, Lokomotiverne dampede og hvistlede, Alt var som ellers og dog ganske anderledes! Moderen kunde ikke slippe Børnene; hun omslyngede dem, idet hun hulkede: "Jeg ser Eder aldrig mere".

"Kristne siger aldrig hverandre Lebbe!; de se aldrig hverandre for sidste Gang", svarede Faderen.

Da pøb Lokomotivet. Var Pibningen idag mere gennemtrængende end ellers? Hvorfor skar den da Alle saaledes gennem Marv og Ben? Endnu et sidste Haandtryk, et Kys — og allerede laa en lang Strækning mellem dem, der vare saa nær forbundne.

Vi ville nu lade de Reisende ile mod det fjerne Syden og ledsage

vore Kjære tilbage til Burgdorf og Steinfeld.

X.

Ogsaa for Lilli havde Dagene i Berlin ikke været uden Betsignelse; Begivenhedernes Magt havde revet hende ud fra sig selv og tvunget hende til at bestjæftige sine Tanker med Andet, end hvad der ellers opfyldte hendes Sjæl. Glemte var vistnok Wallerberg heller ikke her, det havde jo ikke være muligt, og ofte, naar hun saa den ukjendte Menneskebrimmel paa Gaden, mente hun at øine den hende saa fjære Skikkelse: saa mange Mennesker — det syntes jo næsten umuligt, at han ikke skulde være iblandt dem! Det var naturligt og ikke Andet at vente, end at Lilli bestjæftigede sig med Gjenstanden for sin Kjærlighed; men det Urigtige laa deri, at hun ikke underordnede denne jordiske Kjærlighed Kjærligheden til hendes Sjælebrudgom. Marie havde ogsaa været en varm Tilbøielighed uden et Dieblik at turde vente den besvaret; men hun havde ikke ladet sig overvinde og fortære deraf, hun havde alvorlig betjæmpet den i Bønnen. Enhver Lidenstrib, ethvert Arbejde, enhver Fornøielse, ethvert Menneske bliver os til Synd, saasnart det stiller os fra Gud. Vi have Guds Ord, Hans Sakramente og Bønnen; disse Naademidler skulle vi bruge for igien at blive forenede med Gud. Man kan ganske vist i Bønnen overvinde Had, Misundelse og Iversyge; men man kan ogsaa ved Bønnen tilintetgjøre en begyndende Kjærlighed. Lilli havde aldrig forsøgt heri at underordne sin Villie under Guds Villie. Hun bad

vel til Sam; men om sine Døsters Opfyldelse, om timelig Lykke, derfor var hun ængstelig og havde ingen Fred.

Da Stiegs vendte tilbage, hørte de, at Hr. Wallerberg stod i Begreb med at forlove sig eller var forlovet eller maasse allerede gift. Det var et ubestemt Rygte; Ingen vidste dets Oprindelse. Ogsaa Lilli fik det at høre, og det var for hende, som om en iskold Slange sneede sig om hendes Hjerte; dog endnu havde den ikke boret sin Gifttand fast, endnu troede hun ikke det slemme Rygte, det kunde ikke være sandt, det var umuligt!

Førelørdene fandt det imidlertid mere og mere sandsynligt, at Sagen forholdt sig saaledes; hvorledes kunde de ellers forklare sig Baronens Tausshed? Var først Lillis Hjerte lægt, hvor fjært vilde ikke dette Udfald være dem; thi kun med tungt Hjerte havde de kunnet betro sit Barn til en Mand, som sandsynligvis ikke havde ført hende paa den smale Himmelvei, men snarere paa den brede Verdensvei, der fører til evig Fordærvelse. De kunde ikke tænke sig, at den unge Mand kun havde beundret Lillis Skønhed og elskværdige Bæsen og snart kunde glemme hende over en Anden, som maasse besad større Skønhed og Mandsgaver, naar dertil kom, at Faderen begunstigede en Forbindelse med den Sidste, medens den Første var ham imod. Stiegs vare ret bekymrede for sit elskede Barn, som med hver Dag blev blegere, men ikke talede med Nogen om sin Sag. Pastor Stieg vilde just søge at skaffe sig Visshed om Sagens Sammenhæng, da der kom et Brev fra Schle-

sien med Baronens Segl. Det var Lilli selv, som bleg og skjælvende bragte Faderen det. Han lagde fjærlig sin Haand paa hendes Skuldre og sagde: "Lilli, vær trostlig; hvad saa end Brevet maa bringe, tro kun, at det er det Bedste for dig. Der kan Intet hælde dig, som ikke er Guds Villie og er dig tjenligt.

Brevet var fra den unge Barons Fader og lød saaledes:

Verde Herre!

Jeg giver mig herved den Ære at underrette Dem om min eneste Søn, Baron Sigismund von Wallerbergs Forlovelse med Grevinde Angelika von Sermik. Min Søn har, som han har tilstaaet mig, næret en flygtig nu for længe siden overbunden Tilbøielighed for Deres Frøken Datter; men De har som en fornuftig Mand strax indseet det Upassende i saadan Forbindelse og negtet Deres Samtykke. Paa Grund deraf og efter min Sønns Ønske underretter jeg Dem om hans Forlovelse, som efter mit faderlige Ønske og Villie blev deklareret for nogle Dage siden paa Grevindens Stamslot; jeg haaber ogsaa, at Deres Frøken Datter har opgivet enhver taabelig Forhaabning og kun har betragtet det hele Forhold som en forbigaaende Episode. Med megen Agtelse tegner jeg mig

Baron von Wallerberg".

Det var det kolde, hjerteløse Brev, som med tørre Ord knuste et ungt Hjertes Lykke. Hans Faders Villie, hans gamle, adelige Stamtræ og hans Rigdom havde ikke afholdt den unge Baron fra at beile til den trostydige Præstedatter og berøve hendes sør saa glade Hjerte dets Nølighed, men de afholdt ham fra at

holde sit Ord. Skam og Skænd-
fel over de Mænd, som forstyrre
unge Pigers Hoved og Hjerte og
derpaa ubekyndrede drage sin Veil!
De den unge Pige, hvis Hjerte ikke
hviler saaledes i Gud, at jordisk
Kjærlighed jo kan sængsle og for-
dærve det!

"Ja, mit stakkels Barn, det er
fandt", sagde Pastor Stieg, "Wal-
lerberg er forlovet, han var dig ikke
værd. Lad os nu bede om et stærkt
Hjerte, som vinder Seier for Hans
Skyld, der elsker os mere og trofa-
ficere end noget Menneſte".

Mekaniſt gjorde Lilli, hvad hendes
Fader vilde; mekaniſt foldede hun
sine Hænder; hun hørte de Ord,
som hendes Fader talede, men hun
forſtod ikke et eneste. Denne Til-
ſtand varede i flere Dage, ſtille og
bleg gif hun omkring uden at tale
et Ord. "O, at dog Gud vilde
ſkjænke hende Lærer!" klagede For-
ældrene, men hverken Sovn eller
Lærer kom i diſſe glandsløſe Dine.
Lilli blev ikke ſyg; ja det blev end-
og forſaaavidt bedre med hende, at
hun igjen ſpiſte lidt, ſov lidt og
ſvarede, naar hun blev ſpurgt.
Hun begyndte ogſaa efter nogen
Tids Forløb igjen at arbejde, at
gaa i Huſet, men mekaniſt uden al
Lyſt eller Glæde. Sagde hendes
Fader, at han vilde ſpadſere med
hende, ſaa hente de hun beredvillig
Hat og Dørklæde og gif med; tale-
de han med hende om Gud, ſaa
gif hun ſaa udeltagende ved hans
Side, ſom om han talede med en
tredie Perſon. O, hvor ſorgelig ſer
det Træ ud, ſom endnu igaar pran-
gede med prægtige hvide og røde
Blomſter; en pludſelig Nattefroſt er

kommen over det, viſnede ſtirre den
næſte Morges de knækkede Blomſter
med ſine glaſagtige Dine paa dig!

Flere Ulger vare forløbne; fra
Lillis Anſigt ſyntes Rødmen tillige-
med Smilet at være forſvunden.
Julen nærmede ſig; ſaa enſomt og
trist havde det aldrig før ſeet ud i
Præſtegaarden i Burgdorf.

"I den koldeſte Vinter blev den
Herre Kristus født", havde Præſten
Stieg engang ſagt, og han bad i
sit Hjerte om, at dog en Straale
af dette Julefeſtens klare Lys maatte
falde i hans ſtakkels Barns mørke
Hjerte.

"Lilli, imorgen er det Juleaften";
ſagde han i Fortrolighed i Luſmør-
ket til ſin Datter", ſkjent mig et
fornøiet Anſigt og et venligt Smil
til den fjæreſte Gave".

"Fader, for mig gives der ingen
Julefeſt mere".

Hold inde mit Barn, forſynd dig
ikke, at ikke Gud gjør dit eget Ord
ſandt paa dig! Den herlige Juleſol,
den Herre Kristus, maa og ſkal end-
nu fødes i dit Hjerte, du vor Smer-
tes og vore Bønners Barn. Du
kan ikke ſaaledes gaa fortabt".

"Jeg ønsker, jeg var død", ſagde
Lilli ſagte.

"De dig, om du døde nu", ſvarede
Præſten alvorlig, "tror du, at Wal-
lerbergs Billede i dit Hjerte vilde
aabne Himmelporten for dig? O,
Lilli, du er livſtrækt; Gud give, at
du ret var ſyndetrækt! Thi Synd er
din Sorg nu. Hvorledes lyder det
førſte Bud?"

Faderens Tone var ſaa alvorlig,
ja ſtreng at Lilli maa tte ſvare.

"Jeg er Herren, din Gud, du
ſkal ikke have fremmede Guder for
mig".

"Hvad vil det sige?" spurgte Præsten videre.

"Vi skulle over alle Ting frygte og elske Gud og forlade os paa Ham alene", svarede hun.

"Over alle Ting", gjentog Pastor Stieg. "Lilli, Gud er en nidfjer Gud; Han under os gjerne Glæde, men Han vil have den første Plads i vore Hjertes. Du har elsket Wallerberg mere end Ham, derfor har Han taget ham fra dig; se ikke paa de Mennesker, ved hvilke du blev saaret, men se paa Guds Haand som styrede deres Handlinger. Uden hans Villie kunde Intet møde dig, og Han har Freds Tanker over dig. Frelseren er født i Stalden i Bethlehem, der lyser og saa for dig Guds Venlighed. Gud er kommen ned fra sin Himmel og har luftet Døren vidt op for det forlorne Barn, som lægges tilbage til Faderhjemmet. Krybben i Bethlehem skal være dit Iulebord; Jesusbarnet bringer dig Arveret til Himmelen og saa mange trøstelige Tilfagn for din jordiske Valfart. Paa Krybben staar det hellige Ord: "Har Gud ikke sparet sin enbaarne

Søn, men givet ham hen for os, hvorledes skulde han ikke give os alle Ting med Ham?" og det lille Jesusbarn siger med sine søde Læber til dig: "Kom hid med Mit, hvad der trykker og nager dig—Seg gjør alle Ting nye".

"Bring ham kun al din Sammer, al din Nød; din Engel staar foran dig, han har en Vægtskaal i Haanden og lægger det Altsammen i den ene Vægtskaal, i den anden lægger han Jesusbarnet. Din Elendighed er veiet og funden for let; thi i Kristo skjæntes stor, stor Glæde. Forsøg det nu, om du ikke med Tassigelse for Guds herlige Gulegave kan overvinde din Sørgmodighed. Se, den af Tungvind overfkyggede Asfaph, hvem Guds Venlighed i Kristo Jesu endnu ikke var aabenbaret, kunde udraabe: "Maar jeg kun har Dig, saa spørger jeg ikke efter Himmel og Jord!" og vi, som kunde holde Frelseren paa vore Arme, vi sælge ham for en Net Lindsel! O Lilli, Kjerligheden til Wallerberg har berøvet dig din jordiske Lykke, vogt dig, at den ikke ogsaa berøver dig din Sjæls Salighed!"

(Fortsættes.)

Den jødiske Krig og Jerusalem's Undergang.

(Af S.)

(Slutning.)

Romerne fortsatte Angrebene, men paa Grund af Murenes Fasthed kunde selv de bedste Beleiringsmaskiner Intet udrette. De forsøgte da paany at bestige Templet, men maatte trække sig tilbage for Jødernes haardnakkede Forsvar. Endelig bød Titus, at man skulde lægge

Ild under Portene for at faa disse opbrændte og saaledes staffe sine Tropper en bekvemmere Udgang. Skjønt flere af hans fornemste Hærførere raadede ham til at opbrænde hele Templet, saasom det nu ikke kunde kaldes et Tempel, men en Fæstning, lod Titus sig dog ikke overtale dertil. Han bestemte da en vis Dag til en Storm. Men Gud havde bestemt, at Templet allerede forinden skulde gaa tilgrunde. Jøderne selv vare den egentlige Årsag til Tempels Brand. Sagen havde sig saaledes.

Oprørerne gjorde flere Gange Udfald mod Romerne for at drive dem tilbage. Sidste Gang opstod der en Kamp mellem de Velreede og de af de romerske Vagter, som vare ifærd med at slukke den ved Portenes Opbrændelse opstaaede og endnu tildels vedvarende Ildbrand. Da Jøderne bleve slagne paa Flugt, trængte Forsølgerne lige ind i Templet. Da var det, at en Soldat — uden dertil at være befaleet, men som drevet af en guddommelig Indskydelse og uden at betænke Følgerne — greb fat i et Stykke af det brændende Træværk, rev det løs og slungede det ind ad en guldkantet Abning i Tempels Væg, hvorigjennem der var Udgang til de Tilbygninger til Templet, som laa paa den nordre Side. Strag fænger Ilden, og Luften slaar i Veiret. Jøderne opløstede et Skrig af Forsærdelse og ilede for at slukke. Ikke agtede nogen af dem nogen Livsfare, ikke sparede de paa sine sidste Kræfter for at redde.

En kommer og melder dette til Titus, som udhvilede i sit Telt efter sidste Fægtning. Han løb derhen saa hurtig,

han kunde, for at standse Ilden. Efter ham alle Hærførerne og store Skarer af forsærdede Soldater. Men Striget og Forvirringen var saa uhyre, at Alt, hvad Keiseren raabte og vinkede til dem, at de skulde slukke Ilden, Intet frugtede. Tillige var Stridslysten og Rajeriet vaagnet hos de romerske Soldater, saa at al Tale og Formaning var spildt. De styrtede frem imod hverandre og trængte hverandre, saa at Mange traadte paa sine egne Landsmænd, Andre faldt ned i de brændende og ryggede Levninger fra den tidligere Brand. Da de nærmede sig selve Templet, lode de, som om de ikke hørte eller forstode Titus's Befalinger, og de, som stode bagenfor, opmuntrede de Fremmeste til at øge Branden. Nu var der ikke mere noget Haab om at redde. Flugt og Drab var den eneste Tanke. Flere af den lavere Klasse, af ubevæbnede Folk, dræbtes, hvorfomhelst de saaes. Omkring Altaret laa endogjaa en stor Skare Døde. Alle Fordybninger i Gulvet vare opfyldte med Lig, som svømmede i Blod og gjorde Gulvet slibrigt. Da Keiseren ikke kunde holde de rasende Soldater tilbage, og Ilden forøgedes, traadte han med sine Anførere indensfor og fik saaledes se den egentlige Helligdom og hvad der fandtes i den, som i Pragt endog længt overgik de Nygter, han havde hørt om samme. Da Ilden endnu ikke fra nogen Kant havde naaet de indre Dele, troede han, at der endnu var Redning mulig for denne Del, og gjorde sig al Umag for at opmuntre Soldaterne til at slukke Ilden og bød endog en af Hovedsmændene at slaa de Gjenstridige med Stoffe. Men deres

Udforsøgt for Titus besejredes ganske af Hidsiggheden og Hadet mod Jøderne, samt et endnu heftigere Krigsraferi. Mange ophidsedes ogsaa ved Haabet om Rov, idet de troede, at det Indre af Templet var fuldt af Penge, da de saa, at Alt udenfor var belagt med Guld. En af de indtrængende Soldater havde allerede, da Keiseren løb frem for at hindre Soldaternes Fremstormen, lagt Ild under Dørhængslerne, og da Ilden hurtigt flammede op, maatte baade Keiseren og hans Hærførere trække sig tilbage, og Ingen forhindrede dem, som stode udenfor, fra at forøge Ilden. Saaledes opbrændte da Templet, og det skjønt Keiseren selv gjorde alt sit for at hindre det.

Josefus beretter, at Templets Brand indtraf paa den samme Dag i den samme Maaned, som det forrige Tempel blev opbrændt af Babylonerae.

Medens Templet brændte, skede der et forfærdeligt Blodbad. Alle de Jøder, som bleve grebne, drebtes uden Henzyn til Alder eller Stand. Drengene og Oldinge, simple Folk og Præster myrdedes iflæng, Bønner hjalp Intet, heller ikke Selvforsvar. Quernes Knitren blandede sig med de Døendes Strig. Paa Grund af det brændende Steds Høide og Templets uhyre Masse skulde man tro, at det var hele Byen, som brændte. Man kan ikke tænke sig noget forfærdeligere end de Hyl og Strig, som hørtes. Romernes Gledesraab forenede sig med Sammerhyl fra de af Ild og Sværd omringede Oprørere, med de Flygtendes Skrig og med Veraab fra de i Byen forsamlede Mennesker. Bran-

den var saa stor, at man skulde tro, at selve den Bjerghøide, hvorpaa Templet var bygget, vilde nedbrænde indtil Joden. Blod flød overalt. Jordbunden var overalt bedækket med Lig. De romeriske Soldater sprang over Dvinger af Lig, naar de forfulgte de Flygtende.

Da Romerne saa, at Templets Tilbygninger ikke kunde skaanes, naar selve Templet brændte, lode de Alt sammen gaa op i Luer paa tvende Porte nær, som dog senere ogsaa ødelagdes.*) Ogsaa Tempeltisterne, hvori laa uhyre mange Penge, opbrændtes tilligemed et stort Antal Klædningsstykker og Prydelsler, kort Alt, hvad Jøderne der havde samlet af Kostbarheder. Endelig kom ogsaa Luren til den eneste tilbageværende Soilegang, hvorhen en Mængde Kvinder, Børn og andre Personer havde taget sin Tilflugt, henved 6000 i Alt. Før Keiseren kunde træffe nogen Foranstaltning, havde allerede Soldaterne antændt denne Soilegang, hvoraf Følgen blev, at alle de Nævnte omkom. Marsag i denne Ulykke var en falsk Profet, som havde forkyndt Folket, at Gud bød dem at stige op i Templet, hvor de skulde modtage Frelsens Tegn. Foruden denne havde der tidligere optraadt mange falske Profeter***) paa hemmelig Foranstaltning af Tyrannerne. Disse beroligede Folket med den Forkyndelse, at Gud nok vilde hjælpe dem. Saaledes afholdt Mange sig fra Flugt. "Det er nemlig en Kjendsgjerning", siger Josefus, "at Men-

*) Saaledes opfyldtes Spaadommen i Matth. 24, 2, at ikke Sten paa Sten skulde lades tilbage.

**) Saaledes opfyldtes Spaadommen i Matth. 24, 11.

neffet i Modgang er meget lettroende. Det Forunderlige var, at det samme Folk, som lod sig føre bag Lyset af disse falske Profeter, ikke troede, da Tegn og Mirakler*), som bebudede deres Undergang, foregik lige for deres Øine. Som slagne med Blindhed vare de ligegyldige ved Guds egne Forhøvelser. Før Oprøret begyndte, saaes nemlig engang om Natten, da Folket var forsamlet for at høitideligholde de usyrede Brøds Fæst, et saa stærkt Lys over Alteret og Templet, at Himlen var ligesaa lys som om Dagen, og dette varede en halv Time. Ukyndige Personer ansaa dette for et godt Bærsel; men de Skrifstloger fandt deri en Spandom om de senere indtrufne Ulykker. Ogsaa andre Bærser stode. En Dør, som førte ind til det Indre af Templet paa Østtiden og som var af massivt Kobber og saa uhyre tung, at neppe 20 Mand kunde luffe den igjen, saaes midt om Natten at springe op af sig selv. Tempelvaagen løb strag til Opsynsmanden for at medde det. Med Red og neppe kunde man atter saa den lukket. Uvidende og raa Personer saa ligeledes heri et godt Bærsel. De mente, at Gud vilde tilkjendegive, at nu var Tørcn til hans Gøder aabnet for dem. De Lærde derimod fortolkede det saaledes, at Templet nu var bleven aabnet for Fienders Indtrængen. Faa Dage efter samme Fæst saaes et forfærdeligt Spøgelse, hvorpaa habes flere *Witner*. Fremdeles maa jeg omtale

*) I disse Rødselstider, da Fantasten i høi Grad har ræret opspilt, tør det vel hælde, at flere af deslige "Mirakler" mere vare Blendvert end Virkelighed.

Noget, som man vilde anse for Fabul, dersom jeg ikke havde hørt det af Folk, som selv vare Vidner dertil. Før Solen gik ned, saaes Vogne at kjøre gennem Luften og bebebenede Troppemasser. Engang i Pintsen gik Præsterne efter Sedvane ved Nattetid op i Templet for at forrette Tjenesten, da de først hørte Støi og Larm, dernæst Stemmer som fra en stor Mængde Menneker, der raabte: Lader os gaa herfra. Det Forfærdeligste af Alt er imidlertid det, at en vis Jesus, Ananus's Søn, en simpel og udannet Mand, 4 Aar før Krigen udbrød, medens Landet endnu havde Fred og Overflod paa Fornødenheder, engang da Jovsalerne's Fæst holdtes, pludselig, da han stod ved Siden af Templet, raabte: "En Røst fra Østen, en Røst fra Vesten, en Røst fra de fire Vinde! en Røst over Jerusalem og over Templet, en Røst over Brude og Brudgomme, en Røst over det hele Folk!" Saaledes holdt han ved at raabe Nat og Dag gennem alle Byens Gader. Nogle af Folkets Fornemme grebe ham og lode ham hidsthyre. Men han bekyndede sig ikke derom, bad ikke engang for sig, men vedblev at raabe. Sødernes Raad, som nu troede, at han var besat af en eller anden Dæmon, førte ham til den romerske Befalingsmand, som lod ham pidse, indtil Rødet stilletes fra Benene; men uden at græde eller jamre sig raabte han ved hvert Slag: Be, ve over Jerusalem! Albinus, som dengang var Statholder, spurgte ham, hvem han var, hvorfra han var kommen og hvorfor han taledes disse Ord; men han svarede Intet derpaa. Han hørte ikke op med sine Raab, før Albinus

lod ham løs i den Mening, at han var fra Forstanden. Men lige til Krigen udbrød, holdt han ved at raabe disse Ord: *Ve, ve over Jerusaleem!* Ikke forbandede han dem, som sloge ham, ikke taffede han dem, som gavede ham Mad. Hans eneste Svar til Alle var denne sorgelige Spaadom. Især bleve hans Raab hyppige ved Tjefstiderne. Han fortsatte dermed i syv Aar og fem Maaneder uden at hans Stemme blev hæst og uden selv at trættes, indtil han, da Beleiringen var i fuld Gana, og det nu kunde sees, at hans Spaadomme gik i Opfyldelse, tilsidst holdt op. Da han engang vandrede om paa Murene og med hoi Røst raabte: *Ve, ve over Staden og Templet og Folket!* og *Ve ogsaa over mig!* blev han rammet af en Sten, der udshyngedes fra de romerske Maskiner, og ubdaandede."

Saaledes var da Templet aldeles opbrændt og det Bjerg, hvorpaa det var bygget, kommen i Romernes Besiddelse. Tyrannerne og deres Bener, som saa sig indesluttede paa alle Kanter og ude af Stand til at undslippe, opfordrede nu Titus til en Samtale. Titus, som stadigt var rede til at afgjøre Sagerne i Mindelighed og derhos troede, at Røverne nu vare blevne mere nedstemte og forsonlige, berammer et Røde ved den vestlige Del af det hvide Tempel. Der vare nemlig de Porte, som laa over Kystus, og den Bro, som forenede den øvre Stad med Templet. Her holdtes nu Mødet. Mange Soldater omgave Anførerne paa hver Side. Omkring Simon og Johannes stode Jøder, der ventede paa at erholde billige Vilkaar.

Romerne, der omgave Keiseren, vare meget spændte paa, hvorledes han vilde behandle hine. Titus bod nu først sine Soldater at holde inde med alle fiendtlige Udbrud, stillede en Tolk ved sin Side og tog paa Seirherrernes Vis først Ordet. Først bebrejdede han Jøderne deres oprørske Sind, hvortil de saa ofte havde vist, og det mod Romerne, der havde behandlet dem med saadan Mildhed. Han gjeanemgik alle de Venligheder, som de havde erfaret fra Romernes Side, men som de havde lønnet med Opsættighed. Tilsidst byder han dem at beholde Livet, dersom de frivilligt nedlagde Vaabnere. Jøderne svarede, at de havde svoret aldrig at ville overgive sig. De bade derimod om Tilladelse til at forlade Staden med Guldruer og Børn. De vilde da gaa ud i Orfene og overlade Romerne Byen. Titus blev nu heftig vred over, at de, som jo vare overvundne, vilde foregive Seirherrene Love. Ved en Herold lod han dem sige, at han ikke lærgere vilde underhandle med dem eller stjerne dem Haab om Redning, men lade Vaabnene afjøre Sagen. De fik da stride for sig saa godt de kunde. Han gav nu Ordre til at stikke Ild paa alle Kanter. Saaledes opbrændte da flere Strækninger af den nedre By, blandt andre Akra og Duhel. Ikke længe efter bleve Røverne fordrevne fra hele den nedre Del af Byen, og Romerne opbrændte Alt ligeil Siloam. Røverne maatte trække sig tilbage til den øvre By. De vare imidlertid endnu ikke fæstede, men teede sig ligesaa hovmodigt, som om Alt gik vel. Da de saa den nedre By brænde, sagde de, at de med muntert Uafsyn vendte

Døden; thi nu, da Folket var ombragt, Templet nedbrændt og Byen stod i Luer, var der intet Mere tilbage for Fienden at røbe. Josefus blev fremdeles ved at opfordre dem til Overgivelse, men opnaaede heller ikke nu Andet end at blive udleet. Tyranneres og Røvernes sidste Haab stod nu til de underjordiske Miner. De ventede nemlig at kunne holde sig skjulte der, naar den øvre Stad ødelagdes, og, naar saa Romerne gik sin Vej, komme frem igjen og løbe bort. Dette blev dog kun en tom Drom. Thi de Beleirede strede mod hverandre, plyndrede og dræbte hverandre værre, end om Romerne selv havde været iblandt dem. De, som vare nedstegne i Minerne, bleve dræbte og udplyndrede af Andre. Havde ikke Dødeløggelsen kommet over dem forinden, saa vilde de have endt med at opærde sine egne Kameraters døde Legemer. Saa stor var deres Wildhed og Grusomhed.

Romerne rettede nu sine Angreb dels paa Herodes's Palads, dels paa Kystus, Broen og det Taarn, som Simon, da han kjæmpede mod Johannes, havde ladet opføre til sit Forsvar.

En af Præsterne tog det edelige Løfte af Keiseren, at denne skulde skåne ham, dersom han lod Keiseren komme i Besiddelse af nogle af Tempels Kostbarheder. Han tog da med sig fra Templet tuende Lysestager, flere Vorde, Krukker og Fade, Alt af massigt Guld; desuden flere Tæpper og præstelige Dragter indlagte med Stene og mange andre Sager, som tjente til helligt Brug. Det lykkes endog Romerne at gribe Tempelvogeteren, Zineas, hvilken de

skjenkede Livet og Friheden, mod at han overlod Romerne en Mængde Kostbarheder, som han havde i sit Bærg.

Smidlertid gjorde Romerne stedse større Fremgang. Murene, som omgave den øvre Stad, bleve tildels gjennebrudte, tildels allerede forinden forladte af sine Forsvarere. Disse tabte efterhaanden Modet. De 3 tidligere nævnte Taarne, som vare saa stærkt byggede, at Romernes Mastiner Intet kunde udrette mod dem, bleve frivilligt opgivne af Jøderne, som tilsidt søgte sin Tilflugt i Dalen nedenfor Siloam, hvor der vare nogle Forskandsninger, hvorfra de dog snart bleve fordrevne, saa at de maatte søge sin Tilflugt i de underjordiske Miner. Romerne jubede nu over sin Seir, som i Begyndelsen havde været dem saa dyrefjæbt, men tilsidt blev saa let. Da de drøge omkring i den øvre Stads Gader og ingensomhelst Modstand mødte, vilde de i Begyndelsen ikke tro sine egne Dine. De anrettede nu en skrækelig Dødeløggelse. Hvor de traf Folk paa Gaderne, bleve de dræbte; og de Huse, hvor Jøderne søgte sin Tilflugt, opbrændtes. Mange Huse, som de stormede ind i, i Haab om Bytte, fandt de opfyldte med hele Familier, der laa døde; ligesaa vare Tagene opfyldte med Personer, der vare omkomne af Hunger. Naar de saa dette, fore de gysende tilbage og lode Byttet fare. Det Blodbad, som de anrettede, var saa stort, at efter Josefus's Eigende endog Ildbranden ofte sluktedes af de Dræbtes Blod. Saaledes opbrændtes da Resten af Jerusalem.

Da Titus traadte ind i Staden

og fik je de stærke Taarne, som udmærkede sig saavel ved sin Høide som ved Stenenes Størrelse og nøiagtige Sammenføjning, blev han forbauet og udraabte: "Gud selv har stridt med os; Gud er det, som har forjaget Jøderne fra saa stærke Fæstningsværker; thi hvad kunde menneskelige Hænder og Maskiner formaa mod saadanne Taarne?" Da han senere jøvnede de øvrige Befæstninger med Jorden, lod han disse Taarne blive staaende til et Mindesmærke om, at han mere havde haft Lykken end sine Vaaben at takke for Seiren.

Hvad nu Jøderne angik, saa bød Titus, at de strax skulde dræbes, som bleve fangne med Vaaben i Haand, paa nogle særdeles smukke Ynglinge nær, hvilke han vilde gemme til sin Triumf. De Øvrige bleve dels sendte til de ægyptiske Bjergværker, dels til Theatrene i forskjellige Egne af det romerske Rige for at kastes for de vilde Dyrs Tænder eller dræbes af hinandens Sværd. De, som endnu ikke vare 17 Aar gamle, bleve solgte som Slaver. Ialt bleve 97,000 fangne under den hele Krig, medens derimod Antallet af dem, som under Beleiringen satte Livet til, beløb sig til 1100,000. Størsteparten af disse vare vistnok af det samme Folkeslæg, nemlig Jøder, men ikke fra samme Sted. I Anledning af de usyrede Brøds Høitid vare nemlig Folk fra hele Landet strømmede ind til Jerusalem og holdtes paa Grund af Beleiringen indesluttede. Joiesus siger, at hvor forunderligt det end synes, at Byen kunde rumme saa Mange, saa havde det dog sin Rigtighed. Ogsaa de, som tilsidt havde søgt sin Tilflugt i de underjordiske Grave,

bleve opsporede af Romerne, der grove sig Wei gennem Jorden og dræbte dem, som endnu vare ilibe, efter at flere allerede vare omkomne dels af Saar, dels af Hunger. Ialt omkom saaledes over 2000. Stanken af de forraadnede Lig var saa stærk, at mange af de romerske Soldater fore tilbage, medens hos andre Rovgjerrigheden var saa stor, at den overvandt Alt. De trængte frem og fandt mange kostbare Ting i disse Huler, som man havde gjemt der. Blandt dem, som havde taget sin Tilflugt til Hulerne, vare ogsaa Anførerne Johannes og Simon. Den Første, som tidligere havde foragtet Romernes Fredstilbud, tryglede nu om at beholde Livet. Det fik han ogsaa, men blev holdt i Lænker til sin Død. Simon nødtes først senere ogsaa til at overgive sig og kom til at smykke Scirherrens Triumf, hvorom mere siden.

Saaledes endte Jerusalem's Bileiring med Byens fuldstændige Opbrændelse, Murenes og Befæstningernes Udrivelise, Tempels Tilintetjøreelse og Folkenes Død eller Fangenskab. Det Æneste, som stod tilbage af den prægtige Stad, vare de tre omtalte Taarne, Fasacl, Hippikus og Mariamne, samt et lidet Stykke af Muren. Forøvrigt blev den hele By i den Grad jævnet med Jorden, at Ungen, som senere kom derhen, vilde havde faldet paa, at der her havde boet Folk.

Da Jerusalem saaledes var ødelagt og Krigen faagodtjom tilendebragt, drog Ti us med den største Del af sin Hær til det Cæsarea, som laa ved Havet. Der lod han tillige Krigsbyttet og de fleste Fanger for

blive indtil Videre, da Vintertiden ikke tillod ham strag at drage til Rom. I Jerusalem efterlod han kun en Legion som Bevogtning. Fra det nævnte Cæsarea reiste Titus til Cæsarea Filippi, hvor han opholdt sig i længere Tid og bivaanede alstens Skuespil. Mange fangne Jøder bleve ved saadanne Leiligheder dræbte; Nogle kastedes for vilde Dyr, andre bleve nødte til skærbis at kjæmpe sammen. Her fik ogsaa Titus spurgt, at Simon, hin tidnævnte jødiske Anfører, var bleven fangen. Denne havde nemlig, medens han opholdt sig i den øvre Del af Byen og Romerne vare trængte indenfor Muren, taget nogle paalidelige Kamerater med sig, derhos nogle Stenhuggere med bekvemme Redskaber samt Levnetsmidler for mange Dage, og var derpaa gaaet ned i en af de omtalte underjordiske Miner. Saalangt som der var aaben Veie i denne Hule, havde de trængt sig frem. Da de saa stødte paa fast Jord, gabe de sig isærd med at udhule sig en Fortsættelse af Veien i Haab om paa denne Maade at naa et sikkert Sted udenfor Byen, hvorfra de kunde undslippe. Men dette lykkedes dem ikke. Trods sparsomt Brug af Levnetsmidler slap dog disse snart op. De vare da ikke komne længere end et steds lige under den Plads, hvor Templet havde staaet. Simon fandt da paa at isøre sig en hoid Kjørtel og udenpaa denne en purpurfarvet Skappe og i denne Dragt at træde frem af Jorden. Han tænkte derved maasse at slaa Romerne med en saadan Forbauselse, at han ubindret kunde undslippe. Mistnok stode de en Stund som lammede af Forun-

bring; men de traadte dog nærmere og spurgte, hvem han var. Derpaa vilde han Intet svare, men forlangte at søres for Anføreren, Terentius Rufus. Denne fik da at vide Sammenhængen, og Simon blev lagt i Lænker. Det Foresaldne blev meldt Titus, som lod Simon forbare i den Hensigt at bruge ham ved Triumfen.

Under Titus's Ophold i Cæsarea Filippi indtraf hans Broders Fødselsdag, som han høitideligholdt ved at lade en stor Mængde Jøder paa Skuepladsen dræbes af vilde Dyr eller opbrænde eller ihjelslaa hverandre indbyrdes. Josefus angiver Antallet af de saaledes Omkomne til over 2500. Forøvrigt ansaa Romerne denne Straf for lemsældig nok til saadanne Dyrere. Senere kom Keiseren til Berytus, en By i Joenicien, hvor han ligeledes opholdt sig en Tidlang. Under dette Ophold indtraf hans Faders Fødselsdag, som blev høitideligholdt med stor Pomp og, ligesom den foregaaende, ved Ombringelsen af en stor Mængde Fanger.

Den fangne Anfører, Simon, tillicemed 700 af de smukkeste Jøder bleve nu transporterede til Rom for at smykke Keiserens Triumf. De Festligheder, som da fandt Sted, vare efter Josefus's Beretning saa store og pragtfulde, at de neppe kunde beskrives. Der holdtes festlige Dptog, hvor det fra Fienderne erobrede Butte bares til Skue gjennem Byens Gader*). Her vakte Byttet fra Jerusalems Tempel stor Opmær-

*) Romerne havde imidlertid ogsaa vundet Seire over flere andre oprørte Folketærd.

fomhed. Deriblandt var Børdet af Guld, vægtigt flere Talenter*); den skvarmede Guldhjseftage; endelig Jødernes Lovbog. Efter disse og lignende Koftbarheder fulgte til Hest Vespasianus, saa hans Søn Titus og dennes Broder Domitian. Toget drog saaledes gennem Gaderne, til det var kommet til den kapitoliniske Jupiters, den øverste romerske Guds, Tempel, hvor de gjorde Holdt. Her blev efter gammel Skik den fangne fiendtlige Anfører dræbt. Dengang var det nu hin Simon, Giøræ Søn. Med en Strikke om Halsen blev han flæbt hen til et ophøiet Sted, hvor Alle kunde se ham. Da han var dræbt, hævdedes der et Glædesraab fra den hele Mængde, og man begyndte nu at anstille Dsfringer. Derefter holdtes festlige Maaltider, dels i Keiserborgen, dels i private Huse. Alle glædede sig over den vundne Seir og haabede, at Romerstaten for Fremtiden skulde opnaa fredeligere Dage.

Hele Jødeland var nu erobret paa et Par Fæstninger nær, nemlig Machærus*) og Masada. Machærus blev snart erobret, mest ved Krigsligt. I Masada havde nogle Jøder af hiar omtalte Kværparti under Anførsel af en vis Eleazar sat sig fast. Hans Parti havde været af dem, som, dengang da der under Kvirus skulde foregaa Mandtælling og Skatteindkrævning i Jødeland, havde gjort Modstand og siden den Tid ei blot vist Fiendtligheder mod

*) En Talent lig 50 Pund.

*) Den samme, hvor efter Iosefus's Beretning Johannes den Døber holdtes fangen. Den saa lidt øst for det døde Hav.

Romerne, men ogsaa mod dem af Jøderne, som vare Romerne lydige, ved at røve deres Gods og opbrænde deres Huse. Romernes Anfører, Fl. Silva, rykkede med en Hær mod Masada, som af Natur og Kunst var meget godt befæstet. En Tidlang kunde de Intet udrette mod Fæstningen, indtil Silva fandt paa at kaste brændende Fakler ind paa de med Bjælker forsynede Mure. Ilden gjorde raff Fremgang, og Flammen greb om sig lige til de nederste Dele. En Stund saa det slem ud for Romerne, da der rejste sig en stærk Nordenvind, som førte Luerne lige hen mod den romerske Leir og nær havde tændt Ild i deres Beleiringsmaskiner; men pludselig tog Vinden en modsat Retning, saa at Ilden forplanter sig til den hele Mur, som ganske opbrændte. Skjønt det nu var ude med Eleazar, tænkte han dog ikke paa Doergivelse, men opmuntrede sine Folk til heller at søge Døoen end falde i Romernes Hænder. I en lang Tale forespejlede han dem det Forskjædelige i at blive romerske Slaver, medens en ærefuld Død løste de udsødelige Sjæle fra de dødelige Legemers Baand. Hverd Glæde skulde vel Livet nu have, da den hellige Stad Jerusalem med dets Tempel var ødelagt og Folket dræbt eller ført i skjændigt Fargenskab. Vedre derfor at dø med Kvinder og Børn end at blive fangen og se disse gaa Skjændsel og Trældom imøde.

Eleazar havde ved sin Tale saaledes hævret dem Alle, at de som betagne af et blindt Naseri ilede afsted for at dræbe hverandre og saaledes befries fra Fargenskab og Skjændsel. Først dræbte de imidler-

tid sine Hustruer og Børn efter at have omfavnet dem og udgødt bitre Taarer. De fortsatte Blodbadet med en stedse vøgende Sver, indtil der Ingen var tilbage i Byen uden to gamle Kvinder og fem Smaa børn. Da Romerne trængte ind i Byen og fandt den ganske øde, men kun opfyldt med Menneſker, der havde dræbt sig selv, kunde de ikke nokſom forbauses over en ſaa ſtor Dødsforagt.

Nu var da den ſidſte Gniſt af Opſtanden ſluttet i Jødeland ſelv. Derimod havde nogle af Røverpartiet taget ſin Tilflugt til Alexandria i Egypten. Dette Parti gjorde nemlig ogſaa der Optøier og opvægede de øvrige Jøder til at negte Lydighed mod Keiſeren, ſigende, at de ingen anden Herre havde end Gud. Det lyfftedes nogle af de For-nemmere at tale Folket til Rette, ſaa at de ikke fulgte Røverpartiet, men tvertimod gjorde et voldsomt Angreb paa det, hvorved Mangſoldige ſatte Livet til. De, ſom bleve grebne, viſte ofte et forbausende Mod, idet de trods de ſtræffeligſte Pinſler ikke vare at formaa til at erkjende Keiſeren ſom deres Herre. Da Keiſeren ſik diſſe Uroligheder at vide, ſaa han deri et Beviſ paa, hvor umuligt det var at ſtagge Optørſindet hos Jøderne, ſaa længe de havde viſſe Punkter, hvor de kunde komme ſammen og beraadſlaa med hverandre. Han befalede da, at det af en viſ Dnias opførte Tempel i Heliopolis ſkulde lukkes. Denne Dnias levede paa Antiochus Epifanes's Tid og havde under hans grufomme Forfølgelſer ſlygtet fra Jødeland til Egypten og havde af Kongen der, Ptolemæus, Antiochus's

Tiende, faaet Tilladelse til at opføre et Tempel i Heliopolis (i Nedreægypten). Kongen ſkjænkede ham ogſaa Ager og Eiendomme. Nu blev da ogſaa dette Samlingsſted forment Jøderne.

Omtrent her ſlutter Joſefus ſine Beretninger om den jødiſke Krig. Han tilføier ſom Slutning: Hvad ovenſtaaende Beretningers Sandhed angaar, kan jeg forſikre, at jeg ikke har haft Andet for Sie under min hele Fremſtilling end netop at meddele, hvad der var i Overensſtemmelse med denne.

Ved at betragte diſſe Beretninger maa det paafalde Enhver, hvorledes Spaadommen i den hellige Skrift om Jeruſalems og Tempels Undergang til Punkt og Prikke gik i Opfyldſe. Et Spørgsmaal ligter ellers nær: Hvor var der bleven af den křiſtne Menighed, ſom jo havde ſit Sæde i Jeruſalem forinden i andre Stæder i Jødeland? Har ogſaa den været med i Krigen, delt Beleiringens og Borgerkrigens Nædſler? Joſefus tier, ſom ſagt, ganſke om denne Menighed. Derimod berettes af Kirkefædre, navnlig Euſebius og Epifanius, at de Křiſtne, allerede før den jødiſke Krig begyndte, havde ſtædt Flugten udaf det egentlige Jødeland og nedſat ſig i en By Pella, paa den anden Side Jordan, hvor de kunde være i Behold. Herren havde jo opfordret dem til Flugt: "Maar I ſe, at Jødelæggelſens Vederſtyggelighed ſtaar paa det hellige Sted, da fly paa Bjergene, hvo ſom er i Judæa. (Matth. 24, 15. 16.) Efter Kirkefæderen Epifanius ſkal en Engel have opfordret de Křiſtne til at drage bort fra det Land, hvor de ikke længere uden Fare kunde forblive.

Orangutanen paa Borneo.

(Efter A. R. Wallace.)

Orangutanen eller Miasen, "Skovmennesket", er nylig omstændelig og godt beskrevet af den engelske Rejsende Alfred Russel Wallace, der fra 1854 til 1862 berejste og gennemforskede de bagindste Der paa en Maade som ingen Anden før ham og bragte rige Samlinger hjem med sig.

I November 1854 ankom han til Sarachak ved Nordkysten af Borneo, hvor han paa den mest gjæstfrie Maade blev modtagen af den høvedelige Radscha Sir James Brooke, som døde i England 1868. Derpaa besøgte han indtil i Januar 1856 mange Egne af Nord-Borneo. I Marts 1865 opholdt han sig længere Tid ved de Stenkulsgruber, som ere under Arbejde ved Simunjon. Dette er en liden Biflod til Sadong, som ligger i Øst for Sarawak. I Skovene ved Simunjon findes Miasen, og det var naturligvis vor Naturforsker om at gjøre at blive saa godt bekendt med den som muligt, og uden Skaansel at flaa baade gamle og unge Skovmennesker og sende Skeletterne til Europa. Jagten løb ogsaa over Forventning heldig af.

Jeg havde, fortæller han, neppe været en Uge ved Kulgruberne, og var blot en Fjerdingstid borte fra Huset beskæftiget med at samle Insekter, da jeg fik Die paa den første Mias. Da jeg hørte det rasle oppe i et Træ, saa jeg op og blev var et stort loddent Dyr, som langsomt

bevægede sig mellem Grenene, idet det hængte sig fast i dem efter Armene. Det forsvandt nu i Skoven, hvor jeg ikke kunde følge det, da Jordbunden var meget myrlændt. Det er ellers usædvanligt for Miasen at bevæge sig fremad paa denne Maade, Globatesen bruger den mere.

Tjorten Dage efter hørte jeg, at en Mias ikke langt fra Huset gjorde sig tilgode paa et Træ ude i en Sump. Strax greb jeg mit Gevær og gik did. Da den saa mig, søgte den at skjule sig bag Løvet, men jeg skjød den to Kugler i Livet, og den faldt død ned. Denne halvtagne Han var neppe 3 Fod høi. Den 26de April gik jeg paa Jagt med 2 Dajaker (saa kaldes de Indfødte paa Borneo) og stødte atter paa en Mias af omtrent samme Størrelse. Den faldt ned ved det første Skud, men klatrede strax op i det nærmeste Træ; det andet Skud knuste dens ene Arm, og Kuglen gik ogsaa ind i Kroppen paa den. Dajakerne løb hen til den, de vilde tage den en ved hver Haand, og jeg skulde imidlertid skjære en Stok af, hvortil de vilde binde den fast. Men sjønt Dyret som jagt kun var halvt uddøret og den ene Arm brudt, kunde begge Mændene dog ikke holde det fast, saa rasende bed det om sig; de maatte slippe det, og det klatrede atter op i Træet. For at gjøre en Ende paa Legen skjød jeg det en Kugle i Hjertet.

Den 2den Mai, da jeg blot havde et daarligt Gevær med mig, saa jeg atter en Mias, der sad i et meget høit Træ. Da den saa mig og jeg havde fyret af, begyndte den at hyle paa en forunderlig Maade; det hørtes som Høsteanfald. Dens Brede var stor, den brød Grene af og kastede dem ned og skyndte sig saa op i andre Trætoppe. Jeg maatte lade den løbe sin Vei. Ti Dage efter gif det mig ligedan med en anden; ogsaa den hylede, stønede, hostede og kastede Grene ned. Da jeg havde givet den 5 Skud, blev den liggende død oppe i Træet i en Gulning mellem Grenene, saa at den ikke kunde falde ned. Jeg hentede nogle Dajakker, hvem det lykkedes at flatre derop, og saa fik jeg den. Dette var en Hun, fuldvogen, men ikke saa stor, som fuldvøgne Ganner pleie være; den var 3 (engelske) Fod og 6 Tommer høi og mellem de udstrakte Arme 6 Fod og 6 Tommer; Hud og Benrad er nu i Derby Museum (i England).

Tire Dage efter dræbte jeg atter med det tredje Skud en temmelig stor, ogsaa en Hun. Da vi vilde bære denne Mias hjem, fandt vi en Unge, som havde stufket Hovedet ned i den sumpige Jord; det var et lidet Dyr, omtrent 1 Fod høit, som vistnok havde hængt fast ved Moderen, da denne faldt ned af Træet. Selbigvis var den ikke saaret; da vi havde tørret den Dyndet af Munden, begyndte den at strige. Til at være saa liden var den temmelig stærk. Da vi bare den hjem, tog den med Hænderne fat i mit Skjæg, saa at jeg havde stor Møie med at faa det løs; det yderste Led af Fingrene er nemlig indadvøiet og danner

formelig en Krog. Jeg havde desværre ingen Mælk til den Lille, da jo hverken Chinesere eller Malayer drikke Mælk, og nogen Hun af en anden Dyreart, som kunde amme mit lille Barn, var ikke til at opdrive. Jeg gav det allsaa Risvand af en Flaske, gjennem hvis Prop jeg havde stufket en Pennepose. Det kom ogsaa snart i Bane med at patte deraf, men det var ikke kraftig nok Kost, og det trivedes ikke videre, skjønt jeg ofte blandede Sukker og Kokosmælk i Risvandet. Naar jeg stak min Fingerr i Munden paa den, rak den af alle Kræfter Kinderne ind og gjorde sig al optændelig Umasse for at faa lidt Mælk ud. Det lykkedes naturligvis ikke, og saa streg den som et lidet Menneskebarn. Den var ganske rolig og tilfreds, naar man gav sig lidt af med den, men de fleste Nætter holdt den et svare Styk. Af en Kasse arbejdede jeg den et Slags Bugge, gav den hver Dag en frisk Matte og lod den stille godt, saa at den altid var ren og pen. Den vilde gjerne vadskes, da den først var bleven vant dertil; snart kom den af sig selv og begyndte at strige, naar den havde smudset sig, og den holdt ikke op, før jeg havde haft den under en Pumpe. I det Samme det kolde Vand kom over den, klynkede den lidt og fortrak Ansigtet, men det gif altid strag over. En sand Nydelse var det for den, naar jeg kløede den eller strøg dens Haar med en Børste, da lagde den sig fladt ned med udstrakte Arme og Ben. De første Dage klamrede den sig med Hænder og Fødder fast til Alt, hvad den kunde faa fat i, og jeg maatte tage mit Skjæg vel i Agt;

den fægtede ogsaa med Armene omkring i den tomme Luft, og var da altid meget fornøiet, naar man kastede en Stof eller en Klud til den.

For at skaffe den Lidsfordriv og give den Leilighed til at styrke sine Lemmer arbeidede jeg en Stige, som den i Førstningen havde det meget travlt med. Jeg stillede ogsaa et Slags Duffe, der skulde forestille dens Moder, istand til den af et Stykke sammenviklet Bøffelstind, som blev hængt op og hang og dingslede ontrent en Fod over Jorden. Dette var den til stor Fornøielse, den omklamrede denne Byldt med alle Fire og blev gjerne hængende lang Tid deri; nu gjorde Naturdriften sig gjældende, den lagde sin Mund tæt til Skindet og søgte overalt efter Modersbrystet, men da den ikke fandt Andet end Haar og inde i Bundten Bomuld, blev den vred, begyndte at strige og lagde tilsidt Duffen ganske rolig bort, da den havde faaet Bomuld i Halsen.

Efter en 8 Dages Forløb var den kommen saa vidt, at man kunde give den Mad med en Ske. Nu fik den kraftigere Føde, især opblødet Brød, Æg og Sukker, stundom ogsaa søde Poteter.

Dette smagte den, men det var morsomt at se, hvorledes den bar sig, naar man gav den Noget, den ikke syntes om. Den lille Mias vendte først dette i Munden, som om den vilde forsøge, hvorledes det smagte, saa spyttede den det strax ud. Men naar den fik en Lækkerbid, trak den Kinderne ind og slog Dimene op med et Udtryk af Velbehag. Da jeg flere Gange med Forsæt gav den Mad, som den ikke syntes om, begyndte den at strige og slog om sig

med Armene, netop som et Barn pleier gjøre under saadanne Omstændigheder.

Tre Uger havde jeg haft den Vilde, da jeg fik en ung hareløbet Abe, et meget muntret Dyr, som jeg anbragte i Kassen sammen med den. De to bleve snart de bedste Venner. Min Mias fatte sig uden Videre op paa den anden, der allerede kunde spise alene, ja stundom lige paa dens Hoved. Naar jeg gav Miasen Mad, sad Aben ved Siden af, tog op Alt, hvad der faldt ned, og forsøgte af og til at tage Sken fra mig. Naar jeg var færdig dermed, slikkede den Miasens Læber og spærrede dens Mund op for at se, om der ikke endnu var Lidt for den at faa. Saa lagde den sig paa den som paa en Pude. Den lille Mias taalte Alt af den med den mest mønsterværdige Taalmodighed, det glædede den øiensynlig at kunne have noget Varmt i Nærheden, som den kunde klamre sig fast til. Naar Aben vilde gaa ud, holdt Miasen den sædvanlig saa længe som muligt fast ved Ryghuden, Hovedet eller Halsen og slap den meget nødig.

Begge Dyr vare vel omtrent lige gamle, men det var morsomt at iagttage, hvor ganske forskjelligt de opførte sig. Miasen laa som et lidet Barn hjælpeløs paa Ryggen, væltede sig træg om fra den ene Side til den anden, strakte ofte alle Fire ud i Luften, som om den vilde gribe efter Noget, men var ikke istand til at række Fingeren ud efter nogen bestemt Gjenstand. Naar den var misfornøiet over Noget eller vilde have Noget, streg den som et Barn. Den lille Abe var derimod idelig i Bevægelse, løb og sprang

omkring, saa nøie paa alle Ting, holdt indtil de mindste Smaating fast, tog Alt hvad den fandt af spiseligt og ghygede paa Manden af Kassen eller flatrede opad en Stang.

Efter en Maanedes Forløb begyndte nu Mias at gjøre sig Umage for at staa paa Benene og at reise sig op i Kassen. Lidt efter lidt lykkedes det den, og nogle Gange dumpede den ogsaa ud. Naar den havde smudjet sig eller var sulten, skreg den, til der kom Nogen, og nu begyndte den ogsaa at lade høre den Gamles Høstelyd. Den taug stille, naar man ikke lagde Mærke til dens Skrig, men strøg den hørte Skridt, skreg den høiere end før. Jeg havde haft den 5 Uger, da den fik 3 Fortænder, men den var hele Tiden ikke bleven det ringeste større eller tungere, rimeligvis fordi den havde maattet hjælpe sig uden Mælk; Koføsmælken fik den desuden Ondt i Maven af, men dette gav sig dog, naar den fik lidt Kastorolie. Et Par Uger efter blev den for Alvor syg; der viste sig alle Tegn til Koldfeber, og Hænder og Fødder svulmede op som af Vatterjot. Den tabte Madlysten, blev værre og værre og døde, da jeg havde haft den omtrent 3 Maaneder.

Tabet af min Yndling gik mig nær til Hjertet, jeg havde haabet at plundre, til den blev stor, og saa tage den med mig til Europa. Den veiede 3 Pund og 9 Unzer, var 14 Tommer høi og 23 Tommer mellem de udstrakte Arme. Jeg flaaede den; da jeg undersøgte Benraden, saa jeg, at den maatte have brækket en Arm og et Ben, idet den faldt ned af Træet, men Benene vare vogede saa hurtigt sammen

igjen, at jeg neppe kunde bemærke de haarde Steder, der hvor de vare brudte.

Wallace vedblev at jage i hele Maaneder og havde rig Anledning til at iagttage Miasens Eiendommeligheder. Dette Dyr er usædvanlig seiglivet. En meget stor Han, som havde faaet det ene Ben knust af en Kugle, flatrede desuagtet med den største Lethed fra den ene Trætop til den anden, indtil den kom til et Sted, hvor Grenene vare sammensnoede, der blev den siddende i Ro; det bestadigede Ben hang slapt ned. Da Wallace sendte endnu flere Kugler efter den, vandrede den videre, indtil den fandt et bekvemt Sted i et andet Træ; der krøb den sammen og rørte sig ikke mere, indtil endelig en Dajak begyndt at flatre opad Træet. Miasen undskydede endnu en Gang og fandt atter et Tilflugtssted, men dette var i et svagt Træ, som man kunde ryste frem og tilbage ved Hjælp af de Slyngplanter, som vare vogede opad det. "Nu faldt den mandstøire Kjempe ned. Det var en af det Slags, som Dajakerne kalde Mias Tschappan eller Papran, fordi den paa begge Sider af Ansigtet har en bred Rold i Huden. Mellem de udstrakte Arme var den 7 Fod og 3 Tommer, dens Høide fra Isen til Fodsaalen var 4 Fod og 2 Tommer, under Armene havde den et Omfang af 3 Fod og 2 Tommer; Benene vare forholdsvis korte. Da jeg undersøgte den nøiere, opdagede jeg, at den havde faaet svære Saar; begge Ben vare brudte, det ene Høsteben og den nederste Del af Rygraden knust, og baade i Nakken og i det øvre Kjeveben havde den en fladtrykt Kugle.

Ikke desto mindre levede den, da den faldt ned. To kinesere bandt den til en Stang og bare den hjem til mig; jeg slaæde den strax og kogte Benene. Det fuldstændige Skelet er nu i Museet i Derby."

Under visse Omstændigheder bygger Drangutanen Nede. Wallace skjød paa en Mias, en stor Han, som sad i et høit Træ, og knuste dens ene Arm; med den anden brød Dyret oppe i Toppen af et mægtigt Træ Kviste af og lagde dem paa Kryds og paatvers, saa at det blev til et Nede. Den havde udvalgt sig et meget ijenligt Sted dertil og gif saa hurtigt tilverks, at den et Par Minuter efter ganske bekvemt kunde skjule sig. Den vilde døisshnlig hvile Natten over her og flygte videre om Morgenens. Wallace affyrede endnu en Del Kugler mod Nedet og var vis paa at have truffet Miasen flere Gange, men den rørte sig ikke mere end en Gang, saa at Overtroppen blev synlig, strøg efter faldt den tilbage igjen, kun Hovedet blev hængende paa Randen af Nedet. Saaledes laa den ogsaa om Morgenens; den var død.

Drangutanen bevæger sig i Skovens Træer saa hurtigt og behændigt, at den ifølge Wallaces egne Sagttagelser i en Time tilbagelægger henved 7 engelske Mile. Den Paaastand er ofte bleven dragen i Tvivl, at Miasen brækker Grene af og rasende kaster dem ned paa sine Forsølgere, men dette forholder sig dog virkelig saaledes; Wallace har overthydet sig derom med sine egne Dine; det var dog ældre Hunner, som gif tilverks paa denne Maade.

Wallace fandt ogsaa andre Abe-

arter i disse Egne, deriblandt ogsaa den langnæsedede Abe, der er saa stor som et treaars Barn, har en meget lang Hale og en fjødrig Næse, meget større end noget Menneske har den.

Drangutanen lever paa Sumatra og paa Borneo, og findes, saavidt vi vide, intet andet Sted end paa disse to store Der; men paa Sumatra forekommer den meget sjeldnere end paa Borneo. Her er den meget udbredt og findes især i de myr-lændte Skove paa Fladlandet. I Omegnen af Sarawak findes Urskove med mægtige Træer; op af Sumpene hæver der sig høit og her Bjerge, og paa mange af disse har der nedsat sig Dajaker. Frugttræerne i Landsbyerne have stor Tiltrækningskraft for Miasen; den kommer om Dagen for at spise umodne Frugter, men gaar hver Aften tilbage til sin Sumpstov. I høiere liggende Landstrøg med tør Jordbund forekommer Miasen ikke mere. Den vil have sammenhængende Urskove, kun i saadanne føler den sig vel, her streifer den om som Indianeren paa Prairien, Araberen i Ørknen, men fra Træ til Træ. Den behøver ikke at komme ned paa Jorden og foruroliges ogsaa sjeldnere af Mennesker. Tørre Egne med Kratskov og Nydningspladse stemme ikke overens med dens Levemaade.

Det er af Interesse at iagttage den Maade, hvorpaa Miasen bevæger sig i Skoven. Den vandrer forsigtig paa de større Grene og Kviste i en krumbøiet Stilling, som hidrører fra de korte Ben og de lange Arme. Misforholdet mellem disse Lemmer træder endnu stærkere frem derved, at den ikke træder paa hele Fodsaalen. Den udsøger altid saadanne Grene og Kviste, som nu

hen i andre Træer, udstrækker sine lange Arme efter dem, griber i dem med begge Hænder, prøver, om de holde, og svinger sig saa over paa dem. Saaledes gjør den paa ethvert Træ. Den hopper og springer aldrig, synes slet ikke at skynde sig og kommer dog i det Mindste ligesaa snart frem som et Menneske, der gaar nedenunder i Skoven. Dens lange og stærke Arme gjøre den den største Nytte; den kan med Lethed klatre op i ethvert Træ, bryde Frugter og Bladspirer af de svagere Grene og indrette sit Nede. Den sover næsten hver Nat i et saadant. Nedet anbringes paa et ikke meget stort Træ i en Høide af 20—50 Fod. Man har sagt, at den hver Aften bygger sig et nyt Nede, men dette er ikke sandsynligt; da maatte der findes langt flere Neder, end Tilfældet nu er. Ifølge Dajakernes Udsagn tildekker Miasen sig i vaadt Veir med Blade eller Bregner, og derfra skriver vel det Sagn sig, at den bygger sig en Sytte oppe i Træet.

Et Natteleie forlader den ikke, før Solen staar høit paa Himmelen, og der ingen Dug mere ligger paa Træerne; først ved Middagstid gaar den ud efter Føde. For Mennesket er den ikke videre bange; mangen Mias betragtede i Nag de Reisende ovenfra og gik saa langsomt videre. Wallace saa aldrig to fuldvogne Hanner sammen, men ofte en Han og en Hun med en halbvogen Unge, imellem ogsaa en Flok af 3—4 Unger! Dens Føde bestaar især af Frugter, leilighedsvis ogsaa af Blade, Knopper og smaa Spirer. Helst spiser Miasen umodne Frugter, selv om de ere meget bitre og sure; den anretter stor Skade, idet den øde-

lægger Mere, end den fortærer. Durianfrugten er dens største Lækketid, men den op søger blot saadanne Duriantræer, som ere omgivne af Skov, ikke de, der staa paa frie og aabne Pladse. Denne herlige Frugts ydre Skal er saa tykt og seigt og saa tet besat med skarpe Pige, at det er et Under, at Miasen kan faa dem bort. Sandsynligvis bider den først nogle Pige af, gjør saa et lidet Hul og sønderriver Skallet.

Miasen opholder sig kun sjelden paa Jorden, egentlig kun naar den plages af Tørst og søger efter saftige Planter ved Vandet, eller naar Veiret er saa tørt, at den maa drikke nede, medens den ellers sædvanlig finder Nok paa Træerne i Hulninger mellem Bladene. Wallace saa engang to halvvogne Miaser ved Foden af en Høi lege sammen i et tørt Hul i Jorden; de stode opreiste og holdt hinanden i Armene. Ellers er det temmelig vist, at Miasen aldrig gaar opreist, undtagen naar den bruger sine Hænder for at støtte sig, eller naar den angribes. Det er ganske feilagtigt at fremstille den spadserende med en Stok i Haanden.

Alle Dajakere ere enige i, at Miasen ikke angribes af noget Dyr i Skoven; der gives kun to Undtagelser fra denne Regel. En gammel Dajak, som W. talte med, ytrede sig ordret saaledes: "Intet Dyr er saa stærkt, at det kan binde an mod Miasen, kun Krokodillen er farlig for den. Naar den ingen Frugt finder i Skoven, gaar den til Vandet for der at søge sin Føde, enten saftige Planter eller Træfrugter. Da kan det vel hændes, at en Krokodil snapper efter den, men Miasen springer løs paa den, slaar den med

Hænder og Fødder og river Struben op paa den." Dajafen havde været Vidne til en saadan Kamp og paaflod, at Miasen altid gik af med Seiren. En anden Dajaf fortalte ogsaa, at Miasen ingen anden Fiende havde end Krokodillen og Pythonslangen. Denne griber den fat i med begge Hænder og bider den saa længe, til den dør.

Polykarpus.

Blandt de mange Kristne, som i det andet Aarhundrede maatte besegle Troen med sit Blod, var ogsaa Biskopen i Smyrna, Polykarpus. Han var en Discipel af Apostelen Johannes og havde Opsyn med Menighederne i Lille-Asien; for sin Fromhed og Nidkjærheds Skyld var han eret og agtet fremfor Andre over hele Kristenheden. Men da den store Forfølgelse udbrød over Menigheden i Smyrna Aar 267, forlangte det ophidsede hedenske Folk ogsaa Biskopens Død. Da Polykarpus hørte dette, blev han ikke i mindste Maade forfærdet, men vilde i Forstningen blive i Staden. Dog da de Fleste opmuntrede ham til at undfly, traf han sig tilbage til et Landgods, som laa nær ved Staden. Her opholdt han sig med nogle saa Venner og tilbragte Tiden mest med at bede for Alle, især for Kristi Kirke paa den hele Jord. Medens han bad, forekom det ham engang, tre Dage før han blev greben, at hans Hovedpudder brændte. Da vendte han sig til dem, som vare nærværende, og sagde: "Jeg vil uden Tvivl blive brændt". Da hans Forfølgere vare komne paa Spor efter ham, begav

han sig til et andet Hus; dog grebe Politibetjentene to af hans Tjenere, af hvilke den ene paa Pinebænken forraadte hans Opholdssted. Han kunde nu umuligt blive skjult, og Dommeren var begjærlig efter at føre ham frem paa den Plads, hvor de Kristne skulde lide sin Straf.

Paa en Fredag ved Middags tid bleve nogle Nytttere udsendte, ledsagede af hin Tjener, der havde forraadt ham, og bevæbnede, som om de skulde drage imod en Røver eller Morder. Sildig om Aftenen ankom de til det Hus, i hvis øverste Værelse han befandt sig. Derfra kunde han vel endnu have taget Flugten til et andet Hus; men det vidste han ikke; han sagde derfor rolig: "Guds Villie stee!". Da han hørte Politibetjentene nedenunder, gik han selv ned til dem og talede venligt med dem. De undrede sig over hans høie Alder og faste Mod og sagde: "Behøvede man vel at ile saa stærkt for at fange en Olding som denne?"—Han lod dem nu give Mad og Drikke, saa meget de vilde have, og begjærede blot af dem, at de vilde forunde ham en Time for ret uforstyrret at kunne bede. Da de havde tilstedet dette,

had han inderlig og længe. Alle de, der hørte det, forundrede sig derover, og Mange af dem bleve ilde tilmode, fordi de maatte drage ud imod en saa gudfrøgtig Olding. Da han var særdig med sin Døn, i hvilken han nævne de Enhver især, med hvem han havde staaet i nærmere Forbindelse, de Ringe saavel som de Fornemme, fattede de ham op paa et Sjæl og førte ham saaledes til Staden. Undervejs kom Fredsdommeren Herodes tilligemed sin Fader ham imøde til Vogns. De toge ham ind til sig i Vognen, og søgte nu at overtale ham til at fornegte sin Herre og Frelser. "Hvad Ondt er det i at falde Keiseren Gud, sagde de; hvad Ondt er det i at ofre til vore Guder, naar man derved kan redde sit Liv?"—I Begyndelsen svarede Polykarp ikke et Ord; men da de bleve ved at trænge ind paa ham, sagde han: "Hvortil alle disse Overtalelser? Seg gjør dog ikke, hvad I raader mig til". Da det nu slet ikke kunde hjælpe, hvad de end sagde, overfusede de ham med Skjeldsord og kastede ham tilsidst voldsomt ud af Vognen, saa at han stødte sit ene Ben meget slemt. Men som om han ikke havde lidt Noget, gik han glad og modig videre, og blev nu ført hen til den offentlige Plads. Her var saadan Snakken og Støien, at man ikke kunde høre Drenlyd. Men da den gamle Bisfop traadte ind, lød en Stemme ligesom fra Himmelen: "Polykarp, vær stærk, vær frimodig!" Ingen saa den, der talede, men alle de tilstedeværende Kristne hørte denne Røst. Da han nu blev ført frem, opstod et stort Glædesifrig, saasnart man erfarede, at Polykarp var greben.

Han blev fremstillet for Statholderen, der spurgte ham, om han var Polykarp? Statholderen søgte derpaa at bevæge ham til at fornegte sin Tro, og sagde: "Vær dog din høie Alder!" og brugte mange andre Overtalelser, som de hedenstede Dommere pleiede. "Vær dog fornuftig, sagde han, tilbed Keiseren og sig: bort med Gudsfornegterne!" (saaledes kaldte man de Kristne). Da skuede Polykarp med et alvorligt Blik ud over den store Hob af Hedninger, som vare forsamlede, rakte Haanden hen imod dem, og idet han med et Suk hævede Diet mod Himmelen, sagde han: "Ja bort med Gudsfornegterne!" Befalingsmanden, som troede, at Polykarp vilde give efter, trængte ind paa ham og sagde: "Sværg nu blot ved Keiserens Guddom, og jeg frifjender dig strax. Forband Kristus!" Da svarede Polykarpus med Alvor og høitidelig Værdighed: "I seg og firjndsthye Nar har jeg nu staaet i Kristi Djerneste, og aldrig har han gjort mig noget Ondt; hvorledes skulde jeg da nu kunne fornegte og forbande Ham, min Konge og min Frelser?"—Da Statholderen ikke desto mindre paa ny trængte ind paa ham, for at saa ham til at sværge ved Keiserens Guddom, svarede Oldingen: "Hvis du virkelig nærer den falske Mening, at jeg skulde sværge ved Keiserens Guddom, som du siger, og hvis du endnu ikke ret ved, hvem jeg er, saa hør dog min frimodige Beskjendelse: "Seg er en Kristen!" Hvis du vil lære at kjende den kristelige Tro, saa bestem en Dag til at høre mig".—Statholderen sagde: "Overtal hellere Folket!"—"Nei, dig er jeg Regnskab

skjldig, svarede Biskopen; thi det er vor Pligt at vise Fyrste og Dyrighed, der er indsat af Gud, den Ære, som tilkommer dem, saastremt det ikke er vor Salighedsfag til Sinder. Men for hine behøver jeg ikke at aflægge Regnskab".—Da sagde Statholderen: "Jeg har vilde Dyr i Beredskab, og jeg lader dig kaste for dem, hvis du ikke forandrer dit Sindelag og fornægter din Tro"—Lad dem komme, var hans Svar; vi kjende ingen Sindsforandring, der gaar fra det Gode til det Onde; men sjønt var det, om jeg kunde vende Eder fra det Onde til det Gode".—"Saa vil jeg lade dig levende fortære af Ilden, siden du foragter de vilde Dyr, om du ikke forandrer din Beslutning".—"Du truer med en Ild, svarede Polykarp, som kun brænder en kort Tid og snart slukkes. Al, du fjender ikke den tilkommende Doms og de evige Straffes Ald, som venter den Ugudelige. Men hvi tøver du? Lad kun komme, hvad der vil!"—Saaledes taledes han, den fromme og stærke Troens Helt, og han opfyldtes derunder med inderlig Tillid og Glæde, og Guds Naade og Venlighed lyste ind af hans Ansigt. Statholderen lod nu Herolden træde midt ud paa Pladsen og raabe tre Gange: "Polykarpus har bekendt, at han er en Kristen!" Neppe havde han sagt dette, før hele Hoben af Jøder og Hedninger udbrød i et uhyre Skrig og raabte i vildt Raseri: "Han er Gudsfernegternes Lærer, han er de Kristnes Fader, han er vore Gunders Fiende". Derefter raabte de alle af fuld Hals: "Polykarp skal brændes!" Dette skede

næsten ligesaa hurtigt, som det blev sagt.

Hele Folket ilede med at slæbe Brænde og Grene sammen fra Verksteder og Badehuse. Da Brændehoben var opsamlet, begyndte Polykarpus selv at klæde sig af, og alle Redskaber, som vare nødvendige til at antænde Baalet, bleve lagte omkring ham. Da man nu vilde binde ham fast til Pælen, sagde han: "Lad mig nu staa frit; den, der giver mig Kraft til at taale Luerne, vil ogsaa styrke mig til at staa fast paa Baalet". Derfor kandt man kun hans Hænder paa Ryggen, men lod ham øvrigt staa frit. Derpaa hævdede han sine Dine mod Himmelen og sagde: "Herre, almægtige Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader! Dig priser jeg, at du har taget mig værdig til denne Dag og Time, at du har værdiget mig den Naade, at tælles blandt dine trofaste Vidner, for at jeg kan opstaa til det evige Liv med Sjæl og Legem ved din Hellig Aands levendegjørende Kraft. O, maatte jeg kun fremtræde for dit Ansigt som et Offer, velbehageligt for Dig, ligesom Du forhen har bestemt, at jeg paa denne Naade skulde ære Dig. Derfor lover jeg Dig for alle Ting og forherliger Dig iilligemed din kjære Søn, Jesus Kristus, ved hvem Ære være Dig og den Hellig Aand fra nu af og indtil evig Tid! Amen".—Saasnart han havde sagt Amen og endt sin Bøn, antændte Bødlerne Ilden. Da man saa, at hans Legeme ikke strax fortæredes af Luerne, stødte en af de Tilstedeværende ham et Sværd i Brystet. Medens hans Blod randt strømmevís, udsluktedes Ilden, og hans Lidelse var endt.

Blandinger — Nyt og Gammelt.

Galeislaven. En Storhertug af Tostana gif engang ombord paa en Galei (et Slags Skibe, som bruges i Landene ved Middelhavet og baa- de føre Seil og roes frem). Han vilde se til de Forbrydere, som vare dømt til der at arbejde i Lænker. Hans Hjerte blev bevæget ved Synet af de arme Mennesker, som vare flædt i Pjalter og Dag og Nat maatte føre de tunge Aarer; han besluttede derfor at stjænke i det Mindste en af dem Friheden. Men først vilde han undersøge, hoem der kunde være mest værdig til at modtage denne Velgjerning. Han spurgte derfor den Ene efter den Anden, hvad Grunden kunde være til, at han var kommen i denne Elendig- hed. Da begyndte de alle at jamre og beklage sig. Enhver forsikrede for sig, at han var ærlig og uskyldig, at han kun af onde Mennesker var bleven beført for Dørligheden, saa at han i Grunden led uretsker- digen. Enhver bad derfor Storher- tugen, at han vilde forbarme sig over ham og stjænke ham sin Fri- hed. Endelig kom Fyrsten til et ung^t Menneske og spurgte ham: "Hvad har du da gjort, siden du er kommen herhen?" — "Naadigste Herre, svarede han, jeg er ret et afskyeligt og ugudeligt Menneske. Jeg har ikke villet lyde mine Forældre, men er løben bort fra dem og har ført et lidertligt Levnet, har baa- de stjaa- let og bedraget. Jeg vil gjerne lide min Straf, thi jeg ved, at jeg har fortjent den" — Storhertugen vidste aof, at de alle havde fortjent deres

Straf; derfor sagde han smilende: "Hvorledes er da et saadant Skarn kommen hi iblandt disse ærlige Folk? Tager hurtigt Lænkerne af ham og jager ham bort herfra, paa det han ikke skal forføre de Andre". — Han blev nu strax løst af sine Lænker og sat i Frihed. De Andre derimod, som ansaa sig selv for uskyldige, maatte blive paa Galeien.

Middag ude i Gaarden. Man hører ofte Klager over, hvor vanske- ligt og umuligt det er at komme ud af det med mange Mennesker. Det er vistnok ogsaa undertiden sandt; men ofte ere slike Mennesker dog ikke slemme, men kun underlige, og naar man bare altid kjendte dem rigtig indvendig og udvendig og vidste ret at omgaaes med dem, kunde mangen En let bringes til Besindelse. Dette er dog engang lykkets en Tjener med hans Herre. Tjeneren kunde ofte slet ikke gjøre ham nogen Ting tilræs. Engang kom saaledes Herren ærgerlig hjem og satte sig til Bords. Saa var Suppen for varm eller for kold eller ingen af Delene; nok er det. Her- ren var ærgerlig. Han tog derfor Hadet og fastede det med dets Ind- hold ud af det aabne Vindu. Men hvad gjør Tjeneren? Uden lang Betænkning kaster han Stegen, som netop skulde sættes paa Bordet, efter Suppen, derpaa Brødet, derpaa Rinen, endelig ogsaa Dugen med Alt, som endnu stod paa den — Alt- sammen ud i Gaarden. "Hvad skal det betyde?" torduede Herren og for op. Tjeneren svarede ganske roligt:

"Om Forladelse, Herre, hvis jeg ikke har forstaaet Dem ret. Jeg tænkte, at De vilde spise ude i Gaarden id. g; Luften er saa klar og Himlen saa blaa. Se bare, hvor vakker Ebletræet blomstrer, og hvor glade Bierne spise til Middag!" Herren maatte le af sin Tjeners Indfald og fastede aldrig oftere Suppen ud af Vinduet.

Om Mikadoen i Japan skriver et engelsk Blad, som udkommer der i Landet: Endnu er det neppe et Aar siden Mikadoen holdt sig ganske afsperret fra Udenverdenen i sine Paladser og ikke viste sig for Noget uden sin egen Familie og Rigets allerhøieste Embedsmænd. Medens han for kort Tid siden æredes som et heiere, næsten guddommeligt Væsen, viser han sig nu daglig i Gaderne og er tilgængelig for Enhver. Om trent A. 7 om Morgenen staar Mikadoen op og begynder sit Dagsverk med Studiet af de japanesiske Klassikere (Morskerforfattere), som udlægges for ham af en Lærd. Henimod A. 10 retter han sin Opmærksomhed paa de vesterlandske (europæiske) Sprog og deres Litteratur. Hans Majestæts Indlingsstudier ere Geografi og Fysiologi. Med disse Videnskaber bestjæftiger han sig, indtil hans Ministres Forsamling falder ham til Statsforretninger. Han osrer Forvaltningen af sit Rige, der frembyder store Vanskeligheder, den største Omhyggelighed og Opmærksomhed og lader sig give Oplysninger om de mindste Enkeltheder. Efter at være færdig med Regjerings-sager pleier han at spadserere eller ride i Nærheden af sit Slot. Henimod Aften bestjæftiger han sig med Studiet af den chine-

ske Litteratur og samler derpaa de lærdeste Mænd i sit Rige om sig, af hvilke mange allerede have været i Europa. Under hans Forfædre havde kun Medlemmer af de adeligeste Familier Adgang til saadanne Aftenselskaber, nu derimod kan Enhver ved Kundskaber og god Oplysning erhverve sig Ret til at blive optagen i denne Kreds. Mikadoen er nu omtrent 21 Aar gammel, kraftig bygget og noget større end de fleste Japanesere. Hans Klædning er den i Landet brugelige, kun ere hans Underklæder altid hvide. Det er imidlertid ikke usandsynligt, at ogsaa han vil følge mange af sine Embedsmænds Exempel og anlægge europæisk Dragt. De tidligere Herskere havde udelukkende kvindeligt Tjenerskab, den nuværende derimod taaler kun mandlige Tjenerer om sin Person. Han lægger i det Hele for Dagen, at han ikke alene vil hede, men ogsaa være Skrifer.

Værkeligt Middel mod Gi. t. I Toecava i Italien findes en Grotte eller Hule i Hjeldet, som siges at helbrede Sig. For omtrent 30 Aar siden opdagedes den ved Arbejdere i et Stenbrud, og siden den Tid har Sigtyngge i Tusindvis besøgt Grotten, uden at et eneste Tilfælde skal være bekendt, hvor Noget har forladt den uhelbredet. Ejendommen ligger en længere Aar end 8 Dage; ikke en eneste Syg har behøvet flere end 15 Dage for at blive kureret. Den bekendte Ungarer Kossuth led forskædeligt af Sig i Hovedet og søgte efter Kægernes Raad Grotten. I 8 Dages Tid sad han en Time dagligt i den underjordiske Grotte, og hans Lidelser vare som strøgne af ham. Helbredelsesmaaden er ikke forbundet

med den ringeste Uleilighed. Man isører sig for Aanstændigheds Skuld en lang hvid Kappe, tager et Par Tøfler paa Fødderne og sætter sig ind i den af Stearinlys oplyste Grotte, hvor man, hvis man er i Selskab med Andre, kan samtale, eller, hvis man er alene, isvselssætte sig med at beundre de herlige fantastiske Stalakritformer. Efter omtrent 10 Minuters Forløb begynder man at svede dygtigt, men heller ikke dette er paa nogen Maade ubehageligt. Ivertimod, man besinder sig saa vel, at man kunde ønske at være der timevis. Dette tillader dog ikke Lægen, men jager En ud, da et for langt Ophold derinde kunde virke svækkende. Efterat man er kommen ud, guides man med Haandklæder og indsvøbes i Uldtepper, for at man ikke skal forkjøle sig. Man kan derpaa tage en, ikke altsor kold Dusch, hvorpaa man klæder sig paa og spiser Frokost i det nærliggende Hospital. Svori Grottens lægende Kraft egentlig bestaar, er det endnu ikke lykkelig at finde ud. Lustens Varmegrad i de varmeste Dele af Grotten er ikke høiere end 32—34 Gr. C. og er ofte koldere end ude i det Frie. Det Vand, som findes i Grotten, er endnu koldere og opvarmes af Lusten.

Luthers Celle brændt. I Erfurt

opstod den 7de Marts Ild i det evangeliske Waisenhus, som i sin Tid var et Augustinerkloster og hvor man foreviste den Celle, hvori Martin Luther skulde have boet som Munk (1505—1508) og hjempe sin svære Troeskamp. Luthers Celle blev med alle sine Skatte et Kov for Luerne, og iblandt de brændte Sager nævnes en Bibel med Luthers egenhændige Randbemærkninger, flere Haandskrifter fra Reformationens berkjendte Mænd samt mauge gamle Portræter.

Et billigt Uhr. I sin "Reise i Indien" fortæller Miss Roberts, at man i Orienten hyppig bestemmer Dagstiden efter Længden af sin Skygge. Spørger man en Mand, hvad Klokken er, stiller han sig strax hen i Solen, holder sig ret og lægger Mærke til, hvorlangt Skyggen gaar; derpaa maaler han denne Strækning og kan nu i Regelen sige Tiden temmelig usiagtig. Arbejderne vente med Længsel paa, at deres Skygge skulle naa den Længde, da de kunne høre op; derfor sige de, naar de ere trette: "Svor længe det dog varer, inden min Skygge kommer." Naar man spørger En hvorfor han ikke er kommen før, saa svarer han: "Fordi jeg ventede paa min Skygge. Søs Job Kap. 7, 2 staar der: Som en Træl higer efter Skyggen osv.

I udhold: Præstegaarden i Sarzen. (Efter det Tydske.)—Den jød'ske Kirig og Jerusalem's Undergang. (Af S.)—Drangutanen paa Borneo. (Efter A. N. Wallace.)—Polykarpus.—Blandinger—Nyt og Sammelt.